

BIBLIOTEQUES
DE BARCELONA

10 ANYS +

NOUS

REPTES,

NOVES

Biblioteques de Barcelona

OPORTUNITATS

BIBLIOTEQUES
DE BARCELONA :
10 ANYS +

NOUS

REPTES ,

NOVES

OPORTUNITATS

(Biblioteques
de Barcelona)
10 anys+

Han col·laborat en aquest procés:

Montse Álvarez, Juanjo Arranz,
Assumpta Bailac, Maija Bernston,
Anna Bröll, Angelina Cabré,
Pere Camps, Marta Cano,
Neus Castellano, Javier Celaya,
Juli Cervera, Pilar Conesa,
Esther Corbera, Sergi Díaz,
Gemma Domingo, Eulàlia Espinàs,
Anna Estruch, Julián Figueras,
Carme Galve, Maria Gental,
Javier Leiva, Ciro Llueca,
Ferran Mascarell, Mònica Medina,
Isabel Minguillón, Roser Mendoza,
Mercè Muñoz, Raquel Muñoz,
Hellen Niegard, Ester Omella,
Jordi Pascual, Núria Perarnau,
Jordi Permanyer, Anna Porta,
Víctor Rahola, Joaquín Rodríguez,
Santi Romero, Lluís Salvador,
Àgueda Sánchez, Emília Sánchez,
Jordi Sánchez, Imma Solé,
Anna Soler-Pont, Mont Sureda,
Judith Terma, Carme Turégano,
Jorge Vidal

Grup de treball del document

Biblioteques de Barcelona: 10 anys +.

Nous reptes, noves oportunitats:

Assumpta Bailac, Marta Cano,
Sergi Díaz, Mònica Medina,
Mercè Muñoz, Ester Omella,
Assumpta Soler, Judit Terma

Redacció del document:

Sergi Díaz

Coordinació i edició:

Assumpta Bailac, Mercè Muñoz

Correcció:

Caplletra

Fotografies:

Jordi Casañas i
Biblioteques de Barcelona

Disseny gràfic i maquetació:

Amador Garrell

El 15 d'abril de 2010 es van presentar les bases d'aquest document a la Comissió de Lectura Pública de Barcelona.

El 4 de febrer de 2011 es va presentar un informe basat en aquest document al Plenari del Consell Municipal de l'Ajuntament de Barcelona.

SUMARI

1. Presentació ...7
2. Per què i per a què un nou document? ...8
3. Balanç del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010 ...11
4. El nou entorn social i la biblioteca pública com a servei bàsic ...29
5. Anàlisi de les tendències que marquen els futurs de la biblioteca pública: una mirada a altres sistemes bibliotecaris europeus ...40
6. Reptes i oportunitats per a les biblioteques de Barcelona: 2011-2020 ...50

Apèndix 1. Intervencions fetes durant el període del Pla 1998-2010 ...70

Apèndix 2. Quadre d'evolució dels indicadors 1998-2010 ...95

Apèndix 3. Biblioteques de Barcelona el 2020 per districtes ...96

Bibliografia ...106

La multiplicitat d'interessos i inquietuds dels ciutadans del primer quart del segle XXI, ens porten a repensar i a redefinir el concepte de biblioteca.

1. PRESENTACIÓ

Biblioteques de Barcelona, 10 anys +. Nous reptes, noves oportunitats no és únicament una revisió i una actualització del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010. Tot i que s'hi fa un balanç del desplegament del Pla durant aquests anys, en línies generals més que positiu, l'objectiu fonamental és plantejar com els serveis, els professionals i els equipaments bibliotecaris han de donar resposta a una nova realitat social, a un context amb nous reptes i noves oportunitats.

La diversitat cultural de la ciutadania de Barcelona (fenomen que s'ha multiplicat per sobre del que es preveia fa més d'una dècada), l'expansió de la digitalització sobre bona part de la nostra vida quotidiana (les noves formes d'accedir, compartir i distribuir els continguts i la informació), la multiplicitat d'interessos i inquietuds d'aquesta ciutadania del primer quart del segle XXI, ens porten a repensar i a redefinir el concepte de biblioteca. Tot això, sense defugir els valors bàsics sobre els quals al final del segle XIX va sorgir el concepte de biblioteca pública: és a dir, facilitar la igualtat en les oportunitats d'accés a la informació; reduir la distància entre els que disposen de les competències i les habilitats per codificar i interpretar la informació i convertir-la en saber, i els que no; orientar entre la inabastable informació disponible en funció de les necessitats i inquietuds dels usuaris; en definitiva, democratitzar l'accés al coneixement.

Hi ha un altre factor que és resultat, específicament, de les transformacions socials dels darrers anys: la necessitat d'implicar la ciutadania en el disseny, la concepció i la reprogramació dels equipaments ja existents i els que encara queden per fer. Es tracta de pensar més en els usuaris que en les col·leccions, perquè la biblioteca pot ser l'espai físic on compartir i intercanviar..., en contraposició a l'àgora virtual que ofereixen els nous mitjans de comunicació.

La biblioteca pública, en coordinació amb altres polítiques municipals de proximitat, ha de treballar per minimitzar els riscos d'exclusió social, també en l'àmbit cultural, i ha d'incentivar l'exercici democràtic i l'acció social de la ciutadania.

Aquest document té la voluntat de ser més una guia orientadora que no pas un nou pla. I està elaborat amb la convicció que és fonamental mantenir el compromís polític per continuar millorant la xarxa d'equipaments, per ampliar serveis mantenint la qualitat assolida (tret distintiu de Biblioteques de Barcelona) i adequar aquests serveis perquè les biblioteques continuïn sent properes, obertes i atentes a les noves demandes de la ciutadania. ☺

2. PER QUÈ I PER A QUÈ UN NOU DOCUMENT?

És important planificar i intentar avançar-se als canvis en un àmbit com el de la biblioteca pública, que actua en la proximitat i en l'entorn de la informació i el coneixement.

Biblioteques de Barcelona. 10 anys més. Nous reptes, noves oportunitats vol respondre a la necessitat de disposar d'una eina d'orientació del programa de Biblioteques de Barcelona per a la pròxima dècada.

Aquest document s'ha elaborat sobre la base de tres fonts: d'una banda, a partir de les conclusions de les jornades professionals *Els futurs de la biblioteca pública* que es van celebrar els dies 13, 14 i 15 d'octubre, organitzades des de Biblioteques de Barcelona; d'altra banda, a partir dels resultats del grup de treball específicament creat per a l'elaboració d'aquest document, conformat per tècnics i bibliotecaris de Biblioteques de Barcelona i de la Diputació de Barcelona, i tècnics i especialistes de diferents àmbits de l'Ajuntament; i, finalment, a partir de la documentació facilitada pel Centre de Documentació del Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació de Barcelona.

Amb un nivell d'execució del Pla del 1998 pràcticament assolit, se'ns planteja la pregunta següent: per què necessitem un nou document? És evident que el servei bibliotecari de la ciutat ha anat evolucionant durant aquests anys, però ara els canvis que s'estan produint en l'entorn, tant el global com el més local, són molt rellevants i accelerats. Podríem dir que la nostra societat no és que estigui en un procés de canvi, sinó que és radicalment diferent de la de fa deu anys. Si volem que la biblioteca pública continuï tenint un rol central en les polítiques locals d'accés al coneixement i de construcció de ciutadania, cal identificar aquests nous reptes per adequar els equipaments i els serveis a les transformacions urbanes i socials.

Aquest document ha de servir, per tant, **per establir els nous compromisos** a partir de dues premisses bàsiques: d'una banda, a partir d'un balanç sobre les accions

desenvolupades en els anys d'implementació del Pla (1998-2010) sobre el que s'ha fet, com s'ha fet i el que ha quedat per fer; de l'altra, fent un exercici de prospecció a partir de l'anàlisi de la societat actual i dels trets característics que en defineixen la nova morfologia.

És important planificar i intentar avançar-se als canvis, i això es fa especialment necessari en un àmbit com el de la biblioteca pública, que actua en la proximitat i en l'entorn de la informació i el coneixement.

La biblioteca pública treballa en un context molt diferent del que hi havia al final dels anys noranta. Dues idees força marquen els canvis i afecten de manera molt rellevant les biblioteques públiques: el nou entorn de la societat digital, amb nous suports del coneixement, però també amb nous factors de risc; i els canvis de la nova societat culturalment diversa.

Les polítiques públiques són cada vegada necessàriament més complexes. Hi ha la necessitat de reduir la complexitat per tal d'entendre i analitzar l'estructura social. Els criteris del treball sobre la base de la proximitat adquireixen més rellevància en la formulació de polítiques públiques.

Incrementar el capital cultural col·lectiu i el capital humà, com també millorar la qualitat del coneixement, passen a ser objectius centrals en les agendes polítiques dels governs. La biblioteca pública pot tenir una funció central en la definició d'aquestes polítiques, tant pel seu valor en el treball de proximitat, com pel que fa als seus objectius centrals lligats a l'accessibilitat a la cultura i al coneixement.

Però hem iniciat una etapa molt diferent amb relació a la conjuntura econòmica. Les dificultats del moment i els

principis econòmics i mediambientals han situat el valor de la sostenibilitat al centre de les polítiques públiques, tant en el disseny i la implementació com en la gestió.

I en aquesta situació de complexitat i necessària sostenibilitat, la cooperació i el treball en xarxa amb altres agents i serveis es fan molt més indispensables.

La biblioteca s'ha de situar en aquest nou entorn demostrant que **pot contribuir als nous reptes socials** com un dels serveis públics bàsics. La biblioteca pública pot col·laborar en la construcció de valors de ciutadania i en la igualtat d'oportunitats en l'accés al coneixement; la funció de la biblioteca pública com a **agent de cohesió social i ciutadania**, cosa que fa imprescindible posar l'accent en l'atenció a col·lectius amb necessitats específiques. L'espai de la biblioteca ha de ser un espai obert que pot ajudar a donar visibilitat a la ciutadania en el seu conjunt. Aquest és un valor clau en aquest entorn de societat diversa. La biblioteca ha de ser part activa en l'aposta per la cohesió social, acompanyant altres polítiques públiques.

Però és evident que la generalització de la societat digital comporta canvis per a la biblioteca, canvis en l'espai, que es converteix en un àmbit més relacional que fins ara, i transformacions en els serveis, que cada vegada han d'incorporar més valor afegit.

I, tot això, sense perdre **els valors ja reconeguts a la biblioteca com a servei**: visió generalista, espais i serveis intergeneracionals i per a tota la ciutadania, espai relacional i obert, gratuïtat en els serveis bàsics, qualitat de l'oferta, servei generador de confiança i de seguretat en què coexisteixen diferents opinions. ☺

Les Biblioteques de Barcelona han estat valorades als darrers cinc anys com el millor servei municipal en l'enquesta de satisfacció que fa anualment l'Ajuntament de Barcelona.

3. BALANÇ DEL PLA DE BIBLIOTEQUES DE BARCELONA 1998-2010

Les Biblioteques de Barcelona han estat valorades als darrers cinc anys com el millor servei municipal en l'enquesta de satisfacció que fa anualment l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta valoració, que per ella mateixa ja és una bona notícia, pren encara més valor si considerem quina ha estat la història de les biblioteques públiques a la ciutat.

No cal anar gaire lluny en el temps: **Barcelona no ha disposat d'un Pla de Biblioteques efectiu fins que el 1998 es va aprovar el Pla actualment vigent, la trajectòria del qual va finalitzar l'any 2010.**

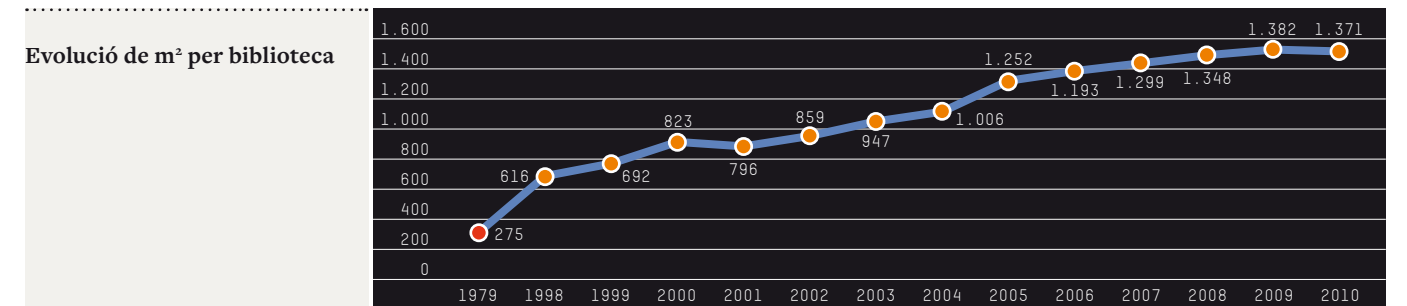
Quan el 1979 es van elegir els primers ajuntaments democràtics, a les ciutats catalanes hi havia molta feina a fer per arribar a un nivell de prestacions similar al dels serveis públics de l'Europa occidental, i no només en el camp de les biblioteques. En el cas de Barcelona es va treballar intensament per dotar la ciutat d'infraestructures urbanístiques dignes per a tots els barris, es van desenvolupar algunes estructures esportives i museístiques, i es va apostar pels centres cívics com a lloc per a la participació.

Tot i que entre 1979 i 1997 se'n van inaugurar vuit, tres de les quals de districte, les biblioteques públiques van haver d'esperar encara un cert temps a rebre l'impuls

definitiu que les situés en un lloc prioritari dins l'agenda política. No hi ajudava la idea d'un cert sector de la cultura que creia que la biblioteca pública, en el seu format tradicional, estava en crisi i que l'arribada dels formats digitals l'arraconaria i la convertiria en un equipament obsolet. Afortunadament, aquest plantejament només va ser secundat per un sector minoritari que no va poder influir en la decisió de la ciutat de dotar-se d'un pla que li permetés una xarxa de biblioteques que esdevingués un equipament cultural bàsic i prioritari a tot el territori.

El lideratge públic per a la formulació d'un sistema de lectura pública d'acord amb les característiques d'una ciutat com Barcelona havia estat molt discret i força difús. Es partia d'una situació descoordinada i poc estandarditzada dels equipaments bibliotecaris municipals.

Per fer-se una idea de quin era l'estat de la qüestió, només cal imaginar-se les deu biblioteques de titularitat pública que hi havia el 1979: totes juntes sumaven 2.747 m² (és a dir, 275 m² per equipament; actualment la superfície mitjana de les biblioteques públiques és de 1.371 m² cadascuna, cosa que vol dir que han quintuplicat la seva dimensió). Si a això s'afegeix que a la Barcelona d'aquell moment hi vivien quasi dos milions de persones, tenim una fotografia de la situació força decebedora.

Cal afegir, de tota manera, que la ciutat disposava també de dues xarxes privades de biblioteques propietat de dues caixes d'estalvi ("la Caixa" i Caixa Catalunya), que suplien en part el dèficit públic, però només en part ja que es tractava d'equipaments petits que en cap cas no superaven els 300 m² de superfície.

A fi de fer front a aquesta situació del tot deficitària, el setembre del 1996 l'Ajuntament de Barcelona va iniciar el procés d'elaboració del seu Pla de Biblioteques, liderat per l'Institut de Cultura de Barcelona.

Un dels grans encerts de l'Ajuntament davant aquest procés va ser que des del primer moment va tenir clar que no havia d'afrontar el repte tot sol: des del principi es va constituir una taula de treball on hi havia representats el mateix Institut de Cultura de Barcelona, la Diputació de Barcelona —l'ens que de manera subsidiària havia exercit la competència pública de les biblioteques fins en aquell moment, i que havia dut a terme una gran tasca coordinant i proporcionant serveis als equipaments existents a la província de Barcelona—, els serveis personals de diferents districtes de la ciutat, les xarxes privades de biblioteques de les dues caixes esmentades, professionals del sector representats pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, professionals que treballaven a les biblioteques públiques de la ciutat, i agents culturals a través del grup de treball de lectura pública del Pla Estratègic de la Cultura de Barcelona.

Aquest lideratge públic que va propiciar el Pla va permetre la definició d'uns objectius i criteris clars i una planificació a partir d'estàndards quant a equipaments, horaris, col·leccions, oferta d'activitats i punts d'accés a Internet, que han permès la proximitat i l'accés al servei a pràcticament tots els ciutadans de Barcelona.

Amb un document consensuat pel sector cultural —i específicament pel bibliotecari— i pel territori a través dels districtes, es va arribar el 22 d'abril de 1998 al Plenari de l'Ajuntament de Barcelona, que va aprovar per unanimitat el *Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010. Les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement*.

Del Pla, se'n podrien destacar els objectius bàsics que han guiat la feina feta durant aquests dotze anys:

- **Renovar el servei de les biblioteques.**
- **Definir un model de biblioteca que respongués a les necessitats actuals.**
- **Establir un model de gestió dels equipaments que assegurés la qualitat dels serveis oferts.**
- **Adequar l'estructura existent als estàndards de biblioteca pública vigents.**
- **Establir un pla de creixement en els mandats compresos en la durada del Pla.**
- **Coordinar les institucions implicades en el sistema de lectura pública de la ciutat.**
- **Proposar un model de gestió interinstitucional per assegurar el funcionament de la xarxa urbana de biblioteques públiques.**

La primera fita que es va assolir va ser **la constitució el 1999 de la Comissió de Lectura Pública de Barcelona** (*Gaseta Municipal de Barcelona*, 20.III.1999), òrgan d'assessorament i de participació sectorial dels municipis per a temes de lectura pública, previst per la Llei del sistema bibliotecari de Catalunya.

Des de la seva constitució, la Comissió de Lectura Pública ha estat un espai de trobada i d'informació per als agents implicats en la gestió de la lectura pública de la ciutat: les biblioteques públiques, escolars, universitàries i

El Pla va permetre la definició d'uns objectius i criteris clars i una planificació a partir d'estàndards.

especialitzades, així com de les associacions professionals, la universitat i el sector editorial, entre d'altres. El 2010, en resposta als canvis que es produeixen en l'entorn social i cultural, s'ha obert el ventall de participants en funció del que ja preveïen les mateixes normes reguladores. Es tracta d'ampliar el marc de col·laboració amb altres entorns professionals i culturals que comparteixen objectius amb les biblioteques, com ara col·legis professionals d'altres àmbits (l'arquitectura, la informàtica o els treballadors socials...), teatres, auditoris, museus, les indústries culturals i de la comunicació...

També immediatament després de l'aprovació del Pla, es va començar a treballar per **constituir un ens interinstitucional que gestionés la xarxa de les biblioteques públiques de la ciutat: el 10 de gener de 2001 naixia el Consorci de Biblioteques de Barcelona, participat per l'Ajuntament de Barcelona (sectorialment i també territorialment), que és el titular del servei i el propietari dels equipaments, i la Diputació de Barcelona, amb la prestació de determinats serveis bibliotecaris.**

L'existència d'un ens únic que promou i gestiona el desenvolupament de la xarxa de biblioteques de la ciutat ha permès una coordinació efectiva entre els diferents agents responsables del desplegament del Pla, i ha vetllat perquè els ritmes de desenvolupament hagin estat similars a tot el territori. Alhora, la coordinació dels recursos ha facilitat una prestació de serveis bibliotecaris bàsics equilibrada a tots els equipaments. 📖

3.1. La transformació del mapa de les Biblioteques de Barcelona

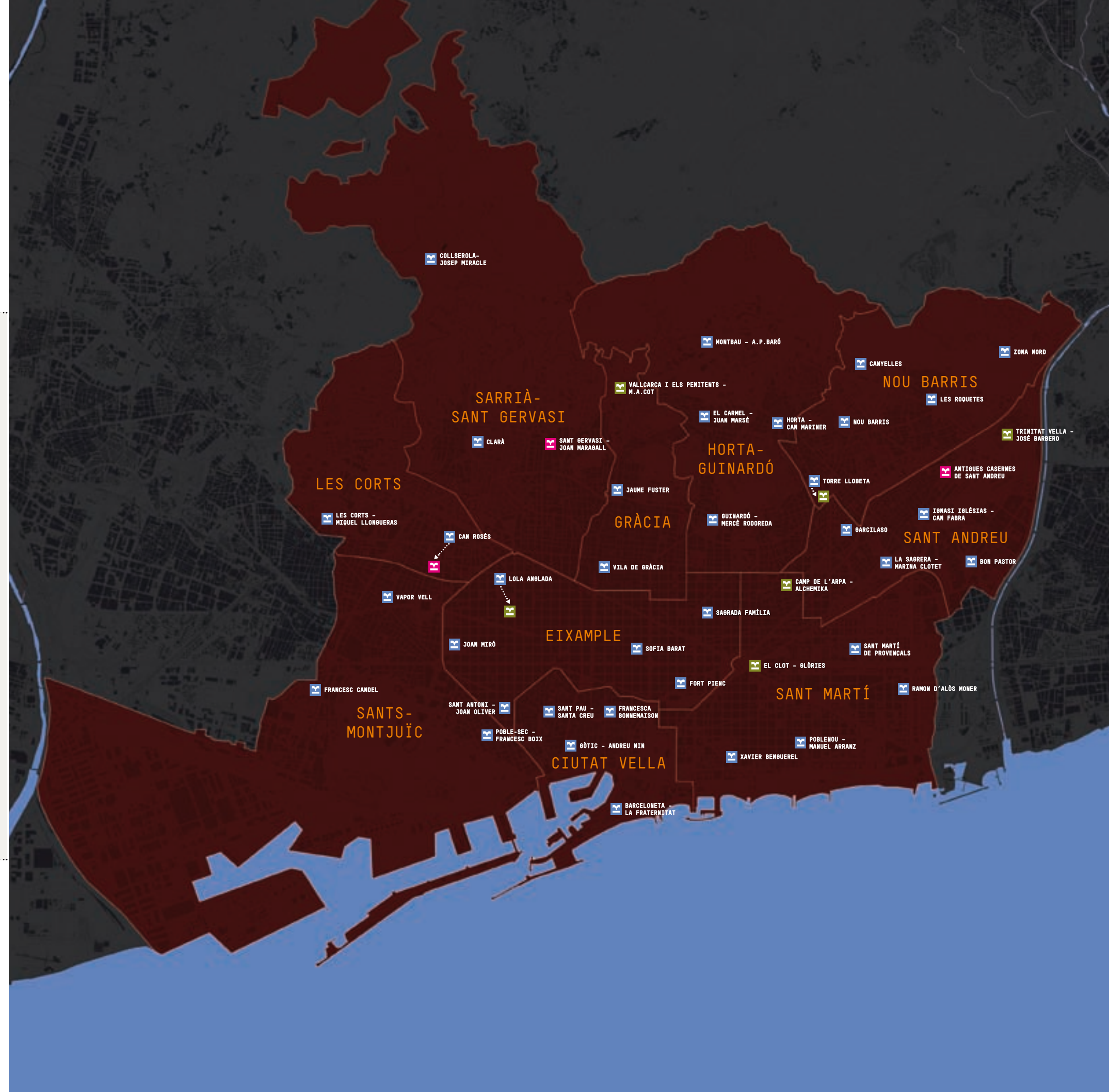
Amb aquests dos grans objectius assolits, calia donar forma i continguts específics a tot allò que s'havia aprovat dins el Pla de Biblioteques: una xarxa d'infraestructures que havien d'oferir serveis i recursos informatius, cognitius i d'oci al conjunt de la població, amb la mirada posada en les necessitats canviants de l'entorn.

En primer lloc cal esmentar el desenvolupament específic del mapa de les biblioteques. D'una situació inicial el 1998 de 18 equipaments municipals en funcionament (11.087 m² de superfície, amb una mitjana de 616 m² per biblioteca) hem passat a les 36 biblioteques públiques del final del 2010 (49.367 m², amb una mitjana de 1.371 m² per biblioteca).

A primer cop d'ull, una simple operació matemàtica ens donaria un total de 18 nous equipaments. Però aquesta xifra no s'ajusta al conjunt de la intervenció realitzada. La realitat és que s'han materialitzat 28 intervencions: a més de les 19 biblioteques noves executades (atès que una de les existents el 1998 va passar a ser biblioteca escolar), s'ha de valorar el fet que 6 dels equipaments existents abans del 1998 han estat traslladats a nous edificis, i que 3 més s'han ampliat o renovat totalment, afavorint la millora de la qualitat dels serveis oferts. Possiblement el cas més espectacular és el de la Biblioteca Antoni Julià de Capmany del districte de Gràcia, de 208 m² de superfície, que el 2005 es va transformar en la Biblioteca Jaume Fuster, de 5.636 m², la biblioteca pública més gran de la ciutat.

La xarxa de Biblioteques de Barcelona el 2010

- En funcionament
- Obres en curs
- En fase de projecte

D'una situació inicial el 1998 de 18 equipaments municipals en funcionament hem passat a les 36 biblioteques públiques del final del 2010.

Tipus d'intervencions realitzades per anys, període 1998-2010

- En funcionament
- Obres en curs
- En fase de projecte

	Biblioteca	Nova biblioteca	Nou equipament	Intervencions de millora
1999	Guinardó - Mercè Rodoreda Garcilaso	■		
2000	Vapor Vell Les Corts - Miquel Llongueras Clarà Sofia Barat	■	■	
2001	Barceloneta - La Fraternitat Poble-sec - Francesc Boix Montbau - Albert Pérez Baró	■		■
2002	Collserola - Josep Miracle Vila de Gràcia Ignasi Iglésias - Can Fabra	■	■	
2003	Fort Pienc El Carmel - Juan Marsé	■		
2004	Bon Pastor Francesca Bonnemaison	■		■
2005	Jaume Fuster		■	
2006	Francesc Candel		■	
2007	Sagrada Família Sant Antoni - Joan Oliver	■		
2008	Horta - Can Mariner Les Roquetes	■	■	
2009	Zona Nord La Sagrera - Marina Clotet Poblenou - Manuel Arranz	■		
2010	Gòtic - Andreu Nin Sant Pau - Santa Creu	■		■
Processos iniciats	Esquerra de l'Eixample - A. Centelles		2011	
	Les Corts - Vidre		2011-2015	
	Sant Gervasi - Joan Maragall	2011-2015		
	Vallcarca i els Penitents - M. A. Cot	2011		
	Cotxeres Borbó		2011	
	Antigues Casernes de Sant Andreu		2011-2015	
	Trinitat Vella - José Barbero	2011		
	Camp de l'Arpa - Alchemika	2011-2015		
	El Clot - Glòries	2011-2015		

Implementació Pla 1998-2010 al final del període

- Sense intervenció prevista
- Actuacions realitzades
- Obres en curs
- En fase de projecte
- No realitzat

Previsions del Pla 1998-2010

Biblioteques ja existents sense intervenció prevista:

- Montbau
- Nou Barris
- Canyelles
- Ramon d'Alòs Moner
- Xavier Benguerel

Ampliació de biblioteques ja existents:

- Francesca Bonnemaison
- Joan Miró

Trasllat de biblioteques ja existents:

- Sant Pau – Santa Creu
- Sofia Barat
- Vapor Vell (Jacint Laporta i Mercader)
- Jaume Fuster (Antoni Julià de Capmany)
- Les Roquetes
- Torre Llobeta
- Ignasi Iglésias – Can Fabra
- Sant Martí de Provençals

Noves biblioteques:

- Barceloneta – La Fraternitat
- Fort Pienc
- Sagrada Família
- Sant Antoni – Joan Oliver
- Poble-sec – Francesc Boix
- Les Corts – Miquel Llongueras
- Sant Gervasi – Joan Maragall
- Clara
- Collserola – Josep Miracle
- Vallcarca i els Penitents – M. A. Cot
- Vila de Gràcia
- Guinardó – Mercè Rodoreda
- El Carmel – Juan Marsé
- Horta – Can Mariner
- Zona Nord
- Garcilaso
- Bon Pastor
- Trinitat Vella – José Barbero
- El Clot – Glòries
- Diagonal Mar

Actuacions no previstes al pla

Trasllat de biblioteques ja existents:

- Francesc Candel
- Lola Anglada
- Can Rosés

Noves biblioteques:

- Gòtic – Andreu Nin
- La Sagrera – Marina Clotet
- Poble Nou – Manuel Arranz
- Antigues Casernes de Sant Andreu
- Camp de l'Arpa – Alchemika

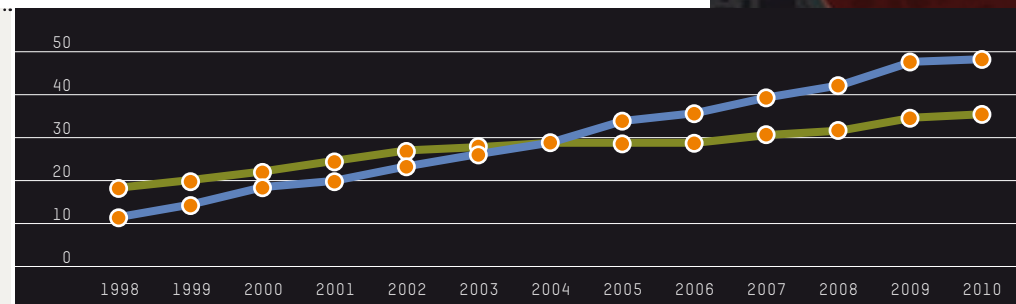
En el quadre següent d'evolució, s'aprecia l'efecte d'aquest conjunt d'actuacions amb un creixement més accelerat de la superfície que dels equipaments.

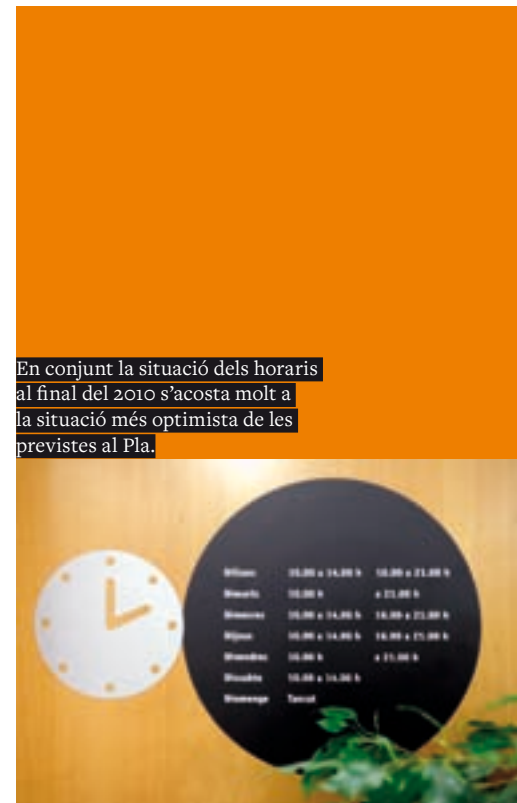
També és important tenir en compte la distribució territorial d'aquest conjunt de nous equipaments: el servei bibliotecari ha arribat a tots els districtes i en alguns casos fins i tot ha incorporat noves propostes, bé perquè no s'havien previst en el Pla però han esdevingut necessàries per la transformació que ha sofert la ciutat, bé perquè s'ha aprofitat l'oportunitat de transformar determinats espais en principi no previstos per a aquest ús.

Aquesta transformació evident del mapa de les Biblioteques de Barcelona ha requerit una inversió important de l'Ajuntament de Barcelona, valorada al voltant dels 103 milions d'euros (els càlculs es fan per mandats municipals, per tant, comprèn el període del 1996 al 2011), d'aproximadament 10 milions d'euros de la Diputació de Barcelona, i de 5 milions d'euros de la Generalitat de Catalunya a través de subvencions, destinada a la posada en funcionament dels nous equipaments. Aquest esforç inversor probablement no hauria estat possible sense el consens polític que va marcar ja l'aprovació del Pla de Biblioteques i que s'ha mantingut fins ara, ni tampoc, per descomptat, sense la resposta dels ciutadans que utilitzen de manera intensiva aquest servei.

Evolució de biblioteques i superfície

- Equipaments
- m² = 1.000

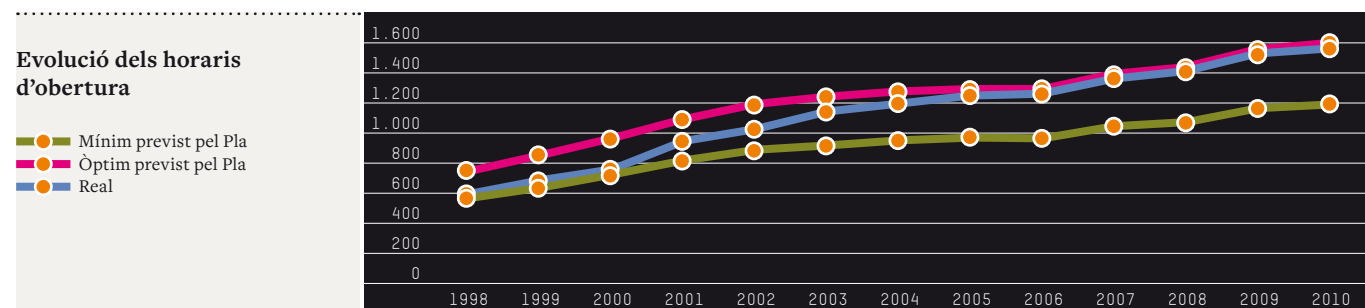

3.2. La transformació dels serveis

Si fins ara s'ha parlat de la **millora de l'accessibilitat al servei bibliotecari** des de la perspectiva de la incorporació de nous equipaments a la xarxa, també cal parlar de la millora dels horaris d'obertura amb l'objectiu d'ampliar al màxim les franges horàries del servei i de manera equilibrada a tota la ciutat.

En aquest sentit, conscient que l'objectiu final era molt lluny de la situació d'aquell moment, el Pla de Biblioteques del 1998 proposava uns horaris mínims i uns horaris òptims per a cada tipologia de biblioteca (de barri i de districte). En aquest moment, al final de la periodificació del Pla, totes les biblioteques superen els horaris mínims previstos (30 hores per a les biblioteques de barri i 45 hores per a les de districte), i pel que fa als horaris òptims (40 hores per a les de barri i 60 hores per a les de districte), en el cas de les biblioteques de barri 11 superen l'horari òptim que aconsellava el Pla i en el cas de les de districte són 4 les biblioteques que van més enllà de les 60 hores de servei setmanal. De manera que en conjunt la situació al final del 2010 s'acosta molt a la situació més optimista de les previstes al Pla, com es pot veure en el gràfic següent.

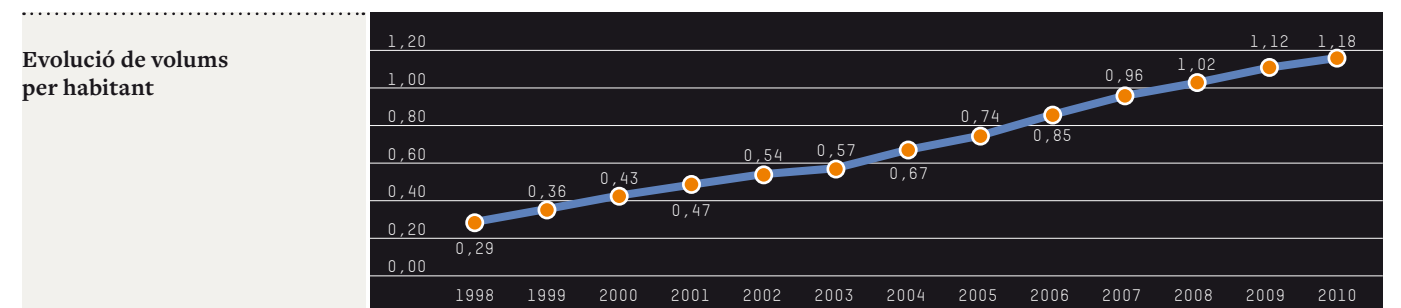
L'accessibilitat, però, no s'acaba amb els equipaments i els horaris, i evidentment cal parlar del nucli central del servei de les biblioteques públiques: **la col·lecció**.

El Pla de Biblioteques, que en general era molt reticent a formular els objectius en quantitats específiques, en aquest cas apuntava un nombre molt concret: 1.446.000 documents. Aquesta xifra no responia a l'aplicació d'un dels únics estàndards internacionals pel que fa a biblioteques públiques: el nombre de volums per habitant. A la recomanació que es fa a les Directrius IFLA / Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques, s'esmenta la quantitat d'1,5 a 2,5 volums per habitant. Barcelona el 1998 era molt lluny d'aconseguir aquesta xifra (no arribava als 0,3 volums per habitant), i per tant es va preferir fixar un objectiu coherent amb l'evolució que es preveia.

Així i tot, al final del 2010 les Biblioteques de Barcelona tenien una col·lecció d'1.919.285 documents, la qual cosa significa haver arribat ja a una mitjana d'1,1 documents per habitant.

Aquesta millora evident de la col·lecció no respon només a l'augment del nombre d'equipaments, sinó que també s'ha fet un esforç per a la diversificació i la millora general del fons, incorporant col·leccions d'àudio i de vídeo (inexistents el 1998) a totes les biblioteques, i treballant en l'especialització de part dels fons d'algunes biblioteques.

Pel que fa a l'accessibilitat digital, el 2005 es va iniciar la implantació dels anomenats **Espais Multimèdia** a almenys una biblioteca de cada districte, servei que ofereix formació bàsica en temes digitals, tant pel que fa a Internet com a l'ús d'ofimàtica i altres eines digitals. Al final del 2010, **26 de les biblioteques ja disposen d'aquest servei**, i forma part del pla funcional de totes les noves biblioteques.

Pel que fa a l'evolució dels serveis, cal esmentar, finalment, **els programes i les activitats de difusió de la lectura**. Des de l'inici es va considerar que aquesta havia de ser una aposta important de les Biblioteques de Barcelona a l'hora d'esdevenir referent cultural del territori, i sobretot per difondre les col·leccions de les mateixes biblioteques. La programació cultural, que s'havia iniciat ja abans de l'aprovació del Pla, va rebre un impuls definitiu el 2003, quan es va desdoblar en dues línies: una programació dirigida al públic infantil i familiar, i una altra adreçada al públic jove i als adults.

La programació cultural s'ha convertit en una de les eines més importants de cooperació de les Biblioteques de Barcelona amb la resta d'agents culturals de la ciutat i amb les associacions i entitats de cada territori, i alhora ha esdevingut una porta oberta a la captació de nous usuaris.

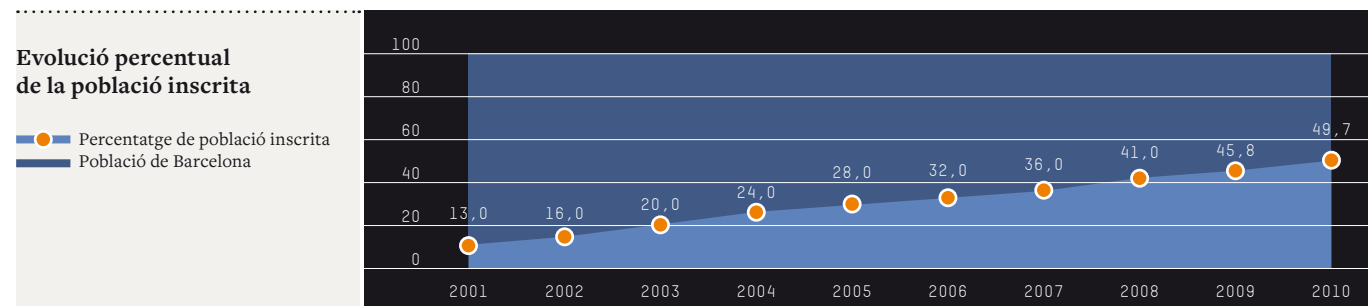
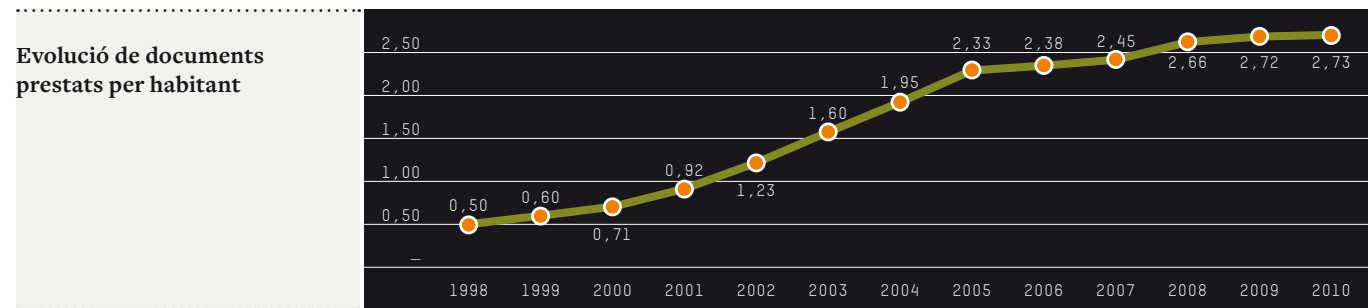
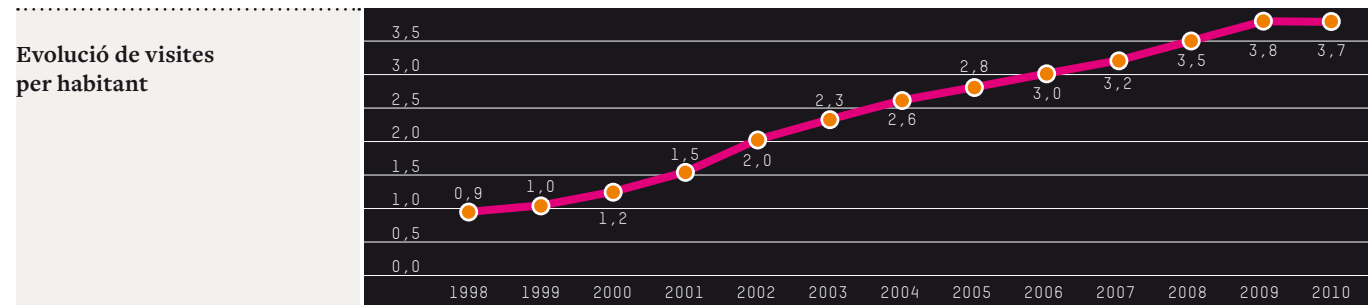
3.3. L'impacte del Pla de Biblioteques de Barcelona

La pregunta que s'imposa davant totes aquestes dades és aquesta: quina ha estat la resposta dels ciutadans davant aquest creixement i diversificació de l'oferta?

També aquí el Pla de Biblioteques del 1998 s'aventurava a quantificar una fita: es proposava arribar als 5 milions de visites al final del 2010, xifra que ja es va superar el 2007 i que el 2010 ha arribat quasi als 6 milions. Per fer-nos

una idea més precisa de quin impacte significa aquesta quantitat respecte a la població de Barcelona, podem dir que el 1998 cada ciutadà visitava 0,9 vegades l'any una biblioteca pública, i el 2010 ho va fer 3,6 vegades.

Pel que fa a l'ús de la col·lecció documental, també el préstec de documents ha registrat una evolució espectacular: s'ha passat dels 0,5 documents prestats per

L'evolució i l'expansió de les biblioteques públiques han tingut també un impacte a la ciutat que ha anat més enllà del mateix servei bibliotecari.

habitant del 1998, als 2,7 de l'any 2010 (en valors absoluts, s'ha passat de 760.000 documents prestats el 1998 a 4.439.460 el 2010).

Les dades queden corroborades també per l'evolució del percentatge de població inscrita a les Biblioteques de Barcelona: des del 1998 s'ha passat del 13 % al 49,7 % de ciutadans amb carnet de les biblioteques del final del 2010.

Durant aquests anys s'ha portat a terme una *revolució tranquil·la*, en el sentit que s'ha fet una inversió i un esforç continuat tant per a l'ampliació del nombre d'equipaments com per a l'increment del nombre de serveis que es presten.

La comunicació ha estat clau per donar a conèixer els programes i objectius de Biblioteques de Barcelona, i també per actuar de difusors i intermediaris de les activitats culturals que es desenvolupen a la ciutat.

En definitiva, podríem assegurar que el servei bibliotecari previst en el Pla de Biblioteques de Barcelona s'ha anat assolint progressivament amb l'ampliació d'horaris, amb l'increment i l'actualització de la col·lecció i dels serveis, amb un èmfasi especial en el desenvolupament de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, amb l'organització d'activitats al voltant de la lectura i amb l'oferta d'uns espais confortables de qualitat. La professionalització del personal bibliotecari ha estat un element clau en aquest increment dels usos i dels usuaris.

L'evolució i l'expansió de les biblioteques públiques han tingut també **un impacte a la ciutat que ha anat més enllà del mateix servei bibliotecari, apreciable tant en una dimensió física —urbanística, arquitectònica i de conservació del patrimoni—, com en una de més immaterial, amb un impacte social i cultural notable.**

La dinamització d'espais urbans

Algunes de les transformacions urbanístiques de la ciutat responen a les polítiques municipals que han prioritzat la proximitat i el foment de la cohesió social, partint de l'evidència que a Barcelona els carrers i les places són veritables espais col·lectius.

S'ha tingut una cura especial en la qualitat d'aquests espais públics i en la vida que s'hi genera, de manera que podem parlar de places que esdevenen espais de trobada, de relació i d'estada, i que, a més, funcionen com a espais de transició entre l'espai públic i l'espai construït.

Segurament el cas més emblemàtic amb relació a les biblioteques és el projecte de transformació de la plaça de Lesseps, resultat d'un procés participatiu en el qual van intervenir representants veïnals dels dos districtes afectats, tècnics proposats pels veïns i l'Ajuntament, i representants dels grups municipals.

Els criteris principals que regien el projecte eren la reducció del trànsit privat, la recuperació del pendent natural de la plaça, la millora de la connectivitat entre els barris i l'ampliació de l'espai destinat als vianants, especialment davant la biblioteca i davant l'església dels Josepets. **En aquest entorn, la plaça funciona com a vestíbul de la Biblioteca Jaume Fuster, i afavoreix la continuïtat en el pas de l'espai públic exterior a l'interior de la biblioteca, cosa que propicia la mateixa arquitectura de l'edifici.**

La realitat és que la biblioteca ha esdevingut el motor de la vida d'aquest nou espai, que malgrat la seva voluntat de ser nexa d'unió entre espais habitats no tenia per ell mateix un pol d'atracció que dinamitzés els fluxos de mobilitat i d'ús.

Es pot parlar també del **paper de les biblioteques en la recuperació dels interiors d'illa**. Un dels objectius estratègics municipals del districte de l'Eixample estableix que una de cada nou illes tindrà un espai interior obert al públic, i que els veïns disposaran d'una zona verda a menys de dos-cents metres de casa seva. L'exemple paradigmàtic aquí és la Biblioteca Sant Antoni – Joan Oliver: en un mateix emplaçament, s'ha construït un casal per a gent gran, la biblioteca i un espai verd (Jardins de Cándida Pérez). Situada a la façana, la biblioteca fa de porta d'entrada a l'interior d'illa, que ocupa l'espai d'una antiga fàbrica, de la qual s'ha mantingut la xemeneia principal.

Pel que fa a la mobilitat, la definició del mapa de les biblioteques públiques ja va tenir en compte l'impacte que les biblioteques podien tenir sobre la mobilitat dels ciutadans. **Es planificava pensant en desplaçaments a peu des de la llar fins a la biblioteca, en recorreguts que no excedissin els vint minuts, mitjana que sembla que ha esdevingut recomanable**. Si bé en aquell primer mapa no es cobria tot el territori, sí que la distància entre equipaments tenia en compte aquesta característica.

Això ha generat **nous fluxos a l'entorn dels nous equipaments**, i així podem parlar de la revitalització de certs espais. És el cas, per exemple, de la Biblioteca Gòtic – Andreu Nin, que tot i la seva recent inauguració ja ha canviat els fluxos de la petita plaça que hi ha a la seva entrada. El mateix succeeix amb la Biblioteca Francesc Candel, que ha donat vida a una zona d'un barri que en poc temps s'ha transformat d'industrial a residencial.

Renovació d'usos del patrimoni arquitectònic

Barcelona ha apostat també per **la reconversió i la transformació de zones industrials de la ciutat. En aquestes àrees s'ha anat recuperant el patrimoni arquitectònic industrial i se n'han transformat els usos amb la creació de nou habitatge, amb el millorament i/o la implantació de serveis i amb la millora de la connexió entre diferents zones de la ciutat**. Si pensem en la recuperació del patrimoni industrial, podem parlar —per ordre cronològic segons la inauguració— de les biblioteques Vapor Vell, Ignasi Iglésias – Can Fabra, Francesc Candel, Poblenou – Manuel Arranz, totes situades en antics edificis industrials.

També s'ha recuperat una masia, la de Can Mariner a Horta (Biblioteca Horta – Can Mariner), una manera de recordar el passat agrícola d'alguns espais que han quedat absorbits per la ciutat.

La planificació i l'execució del pla posen de manifest l'aposta ambiciosa per uns espais visibles i arquitectònicament singulars i identificables com a noves icones urbanes, confortables i espacials a nivell d'interiorisme, que al mateix temps estan al servei d'una concepció de l'equipament bibliotecari com a espai de cultura. La confluència d'aquests valors ha convertit les biblioteques en espais amb un elevat grau de reconeixement.

Alguns dels edificis de les biblioteques de Barcelona han estat nominats i reconeguts per premis d'arquitectura tan importants com els premis FAD, com ara les biblioteques Jaume Fuster i Vila de Gràcia, ambdues de l'arquitecte Josep Llinàs.

Els programes de difusió cultural i de lectura han tingut un paper principal a les Biblioteques de Barcelona.

Contribució a la cohesió social del territori

Poder disposar d'uns serveis centrals d'organització i gestió d'activitats i programes, per a l'adquisició i la catalogació dels fons, així com per a la coordinació dels equipaments, ha fet possible mantenir uns estàndards de qualitat similars al conjunt de la xarxa. Al seu torn, **la vinculació i l'adaptació de la programació de cada centre a la realitat del territori on està situat han fet possible el seu arrelament i la seva interrelació amb els agents socials de cada barri i districte de la ciutat**.

En aquest cas es pot parlar de biblioteques situades estratègicament en àrees de la ciutat amb bosses de població en risc d'exclusió social, i també en barris que havien quedat aïllats de la ciutat per la seva mateixa situació orogràfica, ara en procés de reconexió a la trama urbana. Parlem de biblioteques com El Carmel – Juan Marsé, Zona Nord o Bon Pastor, que s'han convertit en focus de generació d'activitat dels seus entorns.

La proximitat de les biblioteques també és determinant quan parlem de les polítiques per superar les desigualtats socioculturals, per afavorir la interculturalitat i la integració de grups de població en risc, com a ara els joves o les persones acabades d'arribar a la ciutat. Un bon exemple d'això el tenim en el programa *A l'estiu Barcelona t'acull* adreçat a joves que arriben a la ciutat en el període estival fruit del procés de reagrupament familiar, i que es du a terme a les biblioteques a partir del treball cooperatiu entre diferents administracions públiques.

La llista de biblioteques implicades en aquesta tasca es faria molt llarga, ja que afavorir la cohesió social és un objectiu que ha esdevingut transversal en la feina quotidiana de les biblioteques. Volem, però, destacar la feina feta per la Biblioteca Sant Pau – Santa Creu, situada

al barri del Raval de Barcelona, una de les primeres zones de la ciutat a viure de prop els efectes de la concentració de nous veïns en un mateix territori.

El treball amb la xarxa cultural de la ciutat

Com ja hem esmentat abans, els programes de difusió cultural i de lectura han tingut un paper principal a les Biblioteques de Barcelona, en són un tret distintiu i alhora han estat una eina per a la captació de nous públics, com també una fórmula per donar-les a conèixer i difondre la seva oferta de serveis.

Les biblioteques han esdevingut espais culturals dinàmics i oberts a la creació, amb programació pròpia diversa i de qualitat, que ha permès atreure i fer participar diferents públics. Han aconseguit la categoria d'espais de programació cultural amb la participació en programes d'àmbit de ciutat; en són un exemple la Setmana de la Poesia, el Festival Grec, Kosmòpolis, entre d'altres. Les aliances establertes amb altres agents culturals de Barcelona, com ara museus, teatres, festivals, editorials..., ens fan parlar d'una autèntica xarxa de cooperació cultural.

Sense cap mena de dubte es pot afirmar que el treball de coordinació i cooperació amb la resta d'equipaments i serveis públics tant culturals, com socials o educatius, han situat la biblioteca pública com a element central de les polítiques municipals de proximitat.

Balanç del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010

El 22 d'abril de 1998 el Plenari de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar per unanimitat el *Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010. Les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement*.

El 10 de gener de 2001 naixia el Consorci de Biblioteques de Barcelona, participat per l'Ajuntament de Barcelona (sectorialment i també territorialment), que és el titular del servei i el propietari dels equipaments, i per la Diputació de Barcelona, amb la prestació de determinats serveis bibliotecaris.

Els objectius bàsics del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010 que han guiat la feina feta durant aquests dotze anys han estat:

- Renovar el servei de les biblioteques.
- Definir un model de biblioteca que respongués a les necessitats actuals.
- Establir un model de gestió dels equipaments que assegurés la qualitat dels serveis oferts.
- Adequar l'estructura existent als estàndards de biblioteca pública vigents.
- Establir un pla de creixement en els mandats compresos en la durada del Pla.
- Coordinar les institucions implicades en el sistema de lectura pública de la ciutat.
- Proposar un model de gestió interinstitucional per assegurar el funcionament de la xarxa urbana de biblioteques públiques.

De tot el que s'ha explicat fins aquí, es pot concloure que l'eclosió de les biblioteques públiques a la ciutat ha estat un èxit, un èxit les claus del qual es podrien identificar com:

1. La convergència d'una bona planificació, un consens clar en l'àmbit polític i social, i un context econòmic favorable.
2. L'aposta ambiciosa per uns espais visibles, oberts i confortables.
3. L'esforç per trobar l'equilibri entre l'oferta igualitària i l'estandardització dels serveis per a tots els barris de la ciutat, i el foment de la idiosincràsia i el projecte autònom de cada equipament, traduït en el disseny d'un servei de gestió centralitzada però amb visió territorial.
4. La consideració de la biblioteca com a espai per dur-hi a terme activitats de difusió cultural i estretament lligades a la dinàmica cultural de la ciutat.
5. El treball de cooperació amb agents de la ciutat, que ha posicionat la biblioteca com un punt preferent de relació per fomentar l'assistència a activitats culturals de la ciutat entre usuaris no habituals, i també per relacionar-se amb els principals esdeveniments artístics i culturals de la ciutat.
6. La claredat i la continuïtat en els objectius, que han permès desenvolupar amb convicció i sense demores importants la major part de projectes i línies plantejats.
7. La imatge potent i sostinguda en l'àmbit de la comunicació, que ha estat clau per identificar el servei de biblioteca pública a la ciutat. **R**

En resum

Des del 2006 les biblioteques han estat valorades com el millor equipament públic en l'enquesta de serveis municipals que realitza anualment l'Ajuntament de Barcelona.

De les 18 biblioteques públiques a la ciutat l'any 1998, hem passat a una xarxa de 36 biblioteques el 2010, i 6 biblioteques més en construcció.

S'han construït 25 nous equipaments i se n'han rehabilitat 3 dels existents.

El conjunt de la xarxa té més d'1,9 milions de documents. Hem passat de 0,29 documents per habitant el 1998 a 1,17 el 2010.

Del 13 % de la població amb carnet de biblioteca del 1998, s'ha arribat al 49,7 % del 2010.

El percentatge de persones inscrites a les Biblioteques de Barcelona nascudes en altres països és similar al de població immigrant de la ciutat.

Cada dia passen més de 20.000 persones per les biblioteques de la ciutat.

El primer quart del segle XXI està vivint la plena incorporació del fenomen de la digitalització a bona part de la nostra quotidianitat.

4. EL NOU ENTORN SOCIAL I LA BIBLIOTECA PÚBLICA COM A SERVEI BÀSIC

La biblioteca pública és un dels equipaments públics que estarà més fortament condicionat per un nou context social que és marcat per la consolidació dels nous mitjans de comunicació i informació i per una realitat social cada cop més heterogènia; també per la situació de crisi i d'estancament econòmic, així com pel replantejament per a un ús sostenible dels recursos disponibles.

La societat digital: generalització però noves fractures

Efectivament, el primer quart del segle XXI està vivint la plena incorporació del fenomen de la digitalització a bona part de la nostra quotidianitat. Les xarxes socials vehiculades a través d'Internet, les noves formes de consum i generació de continguts; la mateixa dinàmica frenètica d'innovació i aparició de nous formats, de noves eines i de noves possibilitats; la capacitat de connexió permanent, en tot moment i a qualsevol indret, són conseqüència de la plena instal·lació en el nostre dia a dia de l'era digital.

I aquests canvis, cada cop més palpables, obligaran la biblioteca a introduir modificacions en la seva estructuració, en el seu rol i en la seva funció com a servei públic bàsic.

Tot i el seu paper de reguladora i equilibradora per assegurar la igualtat de tots els ciutadans en l'accés a la informació, en els diferents formats possibles, també serà igual o més important el seu paper de capacitadora, per ajudar l'usuari a assimilar i explotar aquesta informació, a transformar-la en coneixement.

Però aquesta missió estarà determinada per com s'acaba configurant el sistema de distribució audiovisual i editorial, immers ara en un debat ampli i encara incert.

En l'àmbit audiovisual, aproximadament en els últims cinc anys hem viscut amb tota claredat les transformacions i els canvis de l'actual sistema de creació, producció i distribució de continguts. Però ja fa més d'una dècada que es van començar a evidenciar els primers símptomes de transformació.

En l'àmbit de la creació han començat a aparèixer les primeres propostes de gestació compartida de projectes (amb la participació de diferents creadors i dels mateixos espectadors o receptors, que passen a ser també cocreadors).

S'ha començat a generalitzar la distribució i la generació de continguts, amb mitjans escassos i amb impactes de vegades molt importants, al marge dels canals habituals i de les grans plataformes de distribució. També és factible l'accés lliure a obres i creacions de tot tipus, d'autors reconeguts o no, d'obres universals o inèdites.

En el sector editorial de l'àmbit espanyol, tot just en aquests moments es comença a implementar un nou sistema de producció i distribució de continguts a través de les noves plataformes digitals creades per a continguts literaris en format digital. La generalització del llibre digital intensificarà el debat sobre la distribució i la creació de nous continguts, i també sobre el nou paper de l'escriptor en la promoció i la distribució de la seva obra. De fet, en el sector del llibre digital ara emergeixen, com a mínim, dos models de negoci: el que té una oferta més comercial i convencional i el que vol facilitar l'accés als continguts amb una relació directa autor-lector.

En termes generals, es pot afirmar que serà difícil mantenir la cadena de valor del llibre amb les intermediacions que han existit fins ara. De fet, si els diferents intermediaris entre el creador i el lector no

aporten cap valor a la cadena de producció del llibre, aniran desapareixent progressivament.

El debat actual sobre els límits de l'accés lliure a la informació gira al voltant dels drets d'autor, el seu control i la seva gestió. Les noves delimitacions i condicions establertes entre els continguts d'accés limitat, privat, comercial, i els que siguin oberts, públics i gratuïts vindran donades per la manera com es regula l'intercanvi de dades. En qualsevol cas, les lleis de *copyright* vigents a l'Estat espanyol no estan concebudes ni adequades als nous entorns digitals, i és probable que es modifiquin.

Entre els defensors d'un model obert i els d'un model protegit dels diferents dispositius lectors de llibres digitals, s'acabarà imposant un model mixt en funció de la tipologia dels continguts, de la política de cada editorial i de cada autor.

Les conseqüències d'aquests canvis, tot i que se'n poden intuir algunes, encara s'han d'esperar. De fet el llibre digital a Europa és encara molt incipient si el comparem amb el mercat nord-americà, en el qual any rere any creix imparablement la venda de continguts en format digital. Entre les raons d'aquest creixement, per sota fins i tot de les expectatives més prudentes, es pot apuntar, d'una banda, que no tots els estàndards de descàrrega són compatibles, i de l'altra, el cost dels dispositius digitals.

El que sí que es pot confirmar és que a curt i mitjà termini coexistiran el llibre en suport paper i en suport digital. De fet, el gènere (novel·la, assaig, guia de viatge...) determinarà el suport més idoni. La coexistència dels diferents suports és i serà cada cop més la norma.

Malgrat que en aquests moments existeixen més interrogants que certes, la rapidesa amb què es pot

instaurar una nova forma d'accedir a la informació, i l'exigència d'aprendre a explotar-la i aprofitar-la obliguen la biblioteca a agilitar la seva capacitat de maniobra i adaptació en funció de les transformacions que es donin.

I, en aquest context, una altra de les funcions de les polítiques públiques bibliotecàries consistirà a mitigar les diferències en l'ús, les capacitats i les competències en l'accés i la descodificació de la informació accessible a través dels nous mitjans digitals (sigui per motius generacionals, de diferència de bagatges socioculturals que existeixen, o bé per motius socioeconòmics).

En el conflicte entre la limitació o la lliure circulació de continguts audiovisuals o literaris, les administracions públiques hauran d'actuar com a reguladors i reequilibradors per garantir el servei públic d'accés a la informació i el coneixement. I les biblioteques hauran d'exercir d'autèntics instruments efectius i reals d'aquest reequilibri.

De manera sintètica, la biblioteca pública tindrà tres funcions clares. En primer lloc, capacitar els usuaris en l'ús de les noves tecnologies i formats, i orientar en l'ús de la informació ja infinita que actualment trobem en la xarxa i la seva transformació en coneixement. En segon lloc, assegurar l'accés a la informació i als productes (siguin creacions literàries, musicals o audiovisuals) comercialitzats i de propietat privada, per tal d'evitar la segmentació i fractura per motius econòmics. I en tercer lloc, amb l'aparició de nous formats i suports, trobar un equilibri que asseguri la integració de tots els suports en un mateix espai o equipament.

Una societat cada cop més diversa

Tot i que no és un fenomen nou en altres ciutats europees, el fet és que en els darrers anys a tot l'Estat espanyol i, més concretament, a Barcelona l'increment de la diversitat cultural s'ha multiplicat per sobre del que s'havia previst. Potser ha estat un dels aspectes menys considerats en la previsió desenvolupada a finals dels anys noranta, quan es va elaborar el Pla de Biblioteques 1998-2010. L'increment tan significatiu en el nombre de llengües, tradicions, cultures i procedències diverses experimentat en una ciutat com Barcelona ha estat a conseqüència de la immigració de centenars de milers de ciutadans procedents de països de l'Amèrica del Sud (Colòmbia, Equador, Perú, Bolívia, Argentina), Magrib i Àsia (Xina, Pakistan), a més d'altres països de la Unió Europea (França, Itàlia, Polònia, Romania), per destacar només els països de procedència dels contingents d'immigrants més importants.

Tot i que no és generalitzable a tots els casos, les oportunitats de treball que presentava un país com Espanya, en continu creixement econòmic fins a l'any 2008, va atreure milers de ciutadans de països en vies de desenvolupament. Al mateix temps, la qualitat de vida, juntament amb l'oferta de serveis i nous sectors econòmics vinculats a la innovació i la recerca, ha provocat l'arribada de ciutadans procedents de països i regions amb un alt grau de desenvolupament econòmic i social. Tot plegat ha comportat que el nombre de ciutadans provinents d'altres països s'elevés fins al percentatge del 17,6 % (l'any 2009, segons l'Informe Estadístic «La població estrangera a Barcelona»).

El mateix fenomen del turisme massiu també ha influït per convertir la ciutat en una amalgama complexa i

heterogènia de cultures, necessitats, bagatges, expressions i interessos diversos.

La mobilitat és una altra característica pròpia de l'actual context social. L'increment dels desplaçaments, la diferent ubicació dels llocs de treball, d'habitatge i de l'espai on es gaudeix del lleure, augmenten el nombre de necessitats i interessos diferents dels ciutadans i, per tant, dels usuaris.

Tots aquests factors han estat cabdals en els canvis dels estils de vida i en la multiplicitat d'interessos existents. Per això és necessari l'impuls de programes que afavoreixin la cohesió social com la base d'una convivència en què s'han de compartir uns trets comuns, promovent al mateix temps la interrelació de les diverses cultures. És a dir, tendir cap a una acomodació de les diferents cultures presents a la ciutat per tal de configurar un espai compartit d'intercanvi. L'objectiu ha de ser configurar una identitat inclusiva basada en una llengua comuna que vehiculi i faciliti el diàleg, així com assegurar la igualtat de drets al mateix temps que són possibles les expressions diverses.

Pel fet que es tracta de polítiques públiques, concretament en el cas de les biblioteques, cal un reconeixement del conjunt de la ciutadania a la qual es dirigeix, per assolir l'objectiu que tots els ciutadans accedeixin a les fonts d'informació i cultura independentment de la seva procedència.

Això obliga a adaptar cada equipament bibliotecari a la realitat diferent del territori on s'ubica, a replantejar els criteris d'organització dels fons i a intensificar programes d'atenció i formació específics adreçats a aquesta població tan diversa.

Les biblioteques han de ser considerades un servei públic prioritari en el marc de les polítiques de proximitat.

El context econòmic: la sostenibilitat com a valor

Tot apunta, en aquest moment ple de dificultats en què ens trobem i a partir de les previsions de futur que s'estan formulant, que **som testimonis d'una època de transició cap a un nou model socioeconòmic**. Aquest es basa, d'una banda, en la capacitat d'innovació i generació de coneixement, de serveis amb alt valor afegit, i de l'altra, en la sostenibilitat en l'ús dels recursos naturals i energètics necessaris per a la producció d'aquells serveis o productes.

I parlar de sostenibilitat és parlar d'una dosificació i regulació sota la consciència de la limitació de l'ús dels recursos disponibles. És com una exigència ètica derivada de la constatació del caràcter finit dels recursos naturals, i també per optimitzar els recursos humans i econòmics disponibles.

Parlar de sostenibilitat social és també parlar de reduir el risc de l'increment de les desigualtats en l'àmbit socioeconòmic i educatiu, de conformar una estructura social compensada i cohesionada, d'assegurar un ecosistema social divers, complex però viable.

I la sostenibilitat implica també parlar de l'optimització dels recursos econòmics disponibles per al funcionament ordinari, i de regular els espais i l'oferta de serveis públics. **Aquesta optimització s'ha de basar en la cooperació entre els diferents agents i administracions.**

Les polítiques públiques en aquest context: la proximitat

Les biblioteques han de ser considerades un servei públic prioritari en el marc de les polítiques de proximitat, atenent a la seva condició d'espais i serveis de redistribució de recursos i com a garants d'equitat

en l'accés a la cultura, el coneixement i la informació per a tothom; a la seva tasca de vetllar per prevenir la fractura i l'analfabetisme digital entre importants segments de població; i a la seva constitució com a espai de trobada i socialització intergeneracional i entre ciutadans amb orígens i bagatges molt diversos.

L'orientació dels serveis públics cap als usuaris comporta tant comptar amb els usuaris per a la concepció i el disseny d'aquest serveis, com també **involucrar-los en la seva prestació**. Tot i que la proximitat és consubstancial a les polítiques locals, precisament per les complexitats socials que s'estan donant, hauran de posar l'accent en l'apropament, la participació i la implicació dels ciutadans en els afers públics. En un món cada cop més interconnectat és on es corre més el risc de segmentació i individualització, i els programes i recursos públics **han de fomentar, precisament, el contacte, la socialització i la cohesió**.

Finalment, altres trets característics de les polítiques públiques i, en conseqüència també, dels equipaments (entre els quals hi ha les mateixes biblioteques) seran **la cooperació i la transversalitat en la prestació de serveis**. Tot responen a la mateixa lògica de funcionament que propicien les noves tecnologies, la lògica moderna de l'especialització i de la creació tancada i concebuda per un individu ha donat pas a la transversalitat i a la multiplicitat en la generació de continguts que aporta la xarxa. La lògica d'un emissor cap a múltiples receptors està donant lloc a una multiplicitat i una doble funció dels individus que actuen simultàniament d'emissors i també de receptors. De la mateixa manera, els serveis públics (tant els educatius com els socials i culturals) hauran de treballar cooperant estretament per facilitar als ciutadans una atenció global, integral i molt més efectiva.

El posicionament de la biblioteca pública

En aquest context social, la biblioteca pública ha de trobar el seu posicionament, adaptar-se i donar resposta als nous requeriments i les noves necessitats, essent fidel a un dels seus principis i valors constitutius: ser un portal d'accés a la informació i fomentar la lectura.

Una de les conseqüències a les quals inexorablement empeny el nou context social és que cal concebre la biblioteca com un espai i **un servei cada cop més relacional** i menys com a contenidor d'informació, **una autèntica àgora intergeneracional i diversa i un dels espais públics més multifuncionals i polivalents**.

Alguns el denominen un "tercer espai", en contraposició als altres dos: el de casa i el de la feina; com un punt de trobada on es pot experimentar, veure, observar, aprendre, jugar i ser.

Aquest seria el canvi conceptual més important respecte a la tradicional configuració que ha tingut l'equipament bibliotecari. L'altre —el de ser una plataforma d'accés a la informació, la de ser contenidor d'aquesta— el continuarà desenvolupant tot adequant-se als nous mitjans de transmissió que propicien els nous sistemes tecnològics.

En un context social que tendeix a la individualització, la biblioteca ha d'intensificar la funció **d'espai relacional, obert i que fomenta iniciatives col·lectives i d'aprenentatge compartit**. El fet d'accedir-hi de forma individualitzada, des de casa, des del lloc de treball, des d'altres punts de connexió, gràcies als nous sistemes d'informació i comunicació, planteja la necessitat de generar espais de socialització. Un espai més pensat per als mateixos usuaris que per als llibres. **Cal reforçar les experiències col·lectives i de participació**. En el nou

El nucli del servei de les biblioteques públiques ha de continuar sent la lectura. El que és important de la funció de la biblioteca és promoure que es llegeixi, independentment del suport.

context digital va creixent la importància de compartir i crear coneixement, i de fer-ho de manera col·lectiva.

Han canviat els hàbits dels usuaris de la biblioteca pública, i per tant també els usos que fan dels serveis. D'acord amb les últimes dades estadístiques, podríem afirmar que el préstec s'estabilitza i s'incrementen altres usos de la biblioteca, com ara els vinculats a la participació en la programació cultural o en cursos d'aprenentatge. L'usuari s'està més temps a la biblioteca, utilitza més l'espai.

La biblioteca adquireix un altre rol fonamental en aquest nou context: la capacitat, el fet de **donar eines per tren-car el risc de la fractura digital**. I ho ha de fer no tan sols entre els que poden accedir a la informació i els que no en funció de si aquesta és de propietat pública o privada, sinó també entre els que tenen les competències i les habilitats per fer servir aquests nous mitjans tecnològics i els que no.

La prevenció de la fractura digital és fonamental per al foment de la cohesió social: cal minimitzar l'analfabetisme digital entre diferents segments de població de la ciutat, així com facilitar l'accés a la informació i la seva transformació en coneixement.

L'equipament bibliotecari ha de tenir la capacitat de convertir-se en un centre d'aprenentatge obert i de promoció de la lectura o, millor dit, lectures, atenent la diversitat de formats i suports d'informació actualment existents. **El nucli del servei de les biblioteques públiques ha de continuar sent la lectura.** De fet, el que és important de la funció de la biblioteca és promoure que es llegeixi, independentment del suport, tot i que l'experiència de lectures és diferent segons la forma —text, imatge o so— i que encara manquen estudis conclouents sobre les diferències en els processos cognitius que comporta la lectura de continguts digitals en diferents dispositius.

La tasca de la biblioteca pública com a capacitadora s'hauria de complementar amb la funció orientadora i prescriptora. El seu rol de mediació és fonamental en un entorn d'accés il·limitat a la informació. Si aquesta funció també ha estat, tradicionalment, una facultat desenvolupada des dels equipaments bibliotecaris, en aquest nou context aquesta facultat serà encara més necessària. La multiplicació dels continguts i la facilitat per generar-ne i distribuir-los, la multiplicat d'emissors, i també la desaparició dels habituals proveïdors d'informació que fins ara estaven controlats per grans grups empresarials o estatals, converteixen els prescriptors i orientadors en les autèntiques figures clau per al processament de la informació.

I aquests dos rols de la biblioteca, el de capacitadora i el de mediatra, combinats amb la seva facultat de convertir-se en un espai cada cop més relacional, li confereixen un gran potencial per promoure **la generació de continguts amb valor afegit**. Aquesta és, potser, la tasca més complexa i sofisticada. Per això haurà de disposar dels recursos i serveis idonis per fer possible trobades, encontres, projectes en cooperació i, sobretot, una infraestructura especialitzada que també possibiliti la difusió de nous continguts en aquests nous canals d'informació i comunicació.

Som davant la necessitat de donar forma a una nova tipologia de servei espai que es podria denominar com a biblioteca híbrida: haurà de poder reunir en un mateix espai un conjunt de fons en diferent suport (paper i digital) i al mateix temps oferir punts de connexió a la xarxa virtual.

Híbrida, també, perquè caldrà concebre el servei bibliotecari des de la seva vessant real —la dels equipaments, la del servei presencial— i des de la virtual —a través de la xarxa, sense limitacions horàries ni

de punt d'accés. Uns espais on es podran dur a terme diferents activitats, sigui la lectura i l'estudi, l'accés a Internet, reunions i trobades, presentacions, o bé activitats públiques i de caire comunitari. I aquests serveis hauran de posar en primera línia el paper prescriptor de la biblioteca.

Des de les biblioteques s'ha de **promoure la diversitat cultural no només com a reconeixement d'un fet ben constatat en la nostra realitat social, sinó també pel fet que es tracta d'un element de riquesa i interacció social que cal potenciar**. Per tant, tot i que no és una tasca exclusiva dels equipaments bibliotecaris, aquests tenen un paper transcendental a l'hora de fer accessible i proveir la informació i els serveis propis de la cultura de procedència d'aquesta diversitat de ciutadans, i també de fer-la visible a la resta de la ciutadania.

Aquesta diversitat s'ha de situar en un **context de convivència basat en uns trets identitaris comuns i compartits**. I d'entre aquests, en el cas de Barcelona, sobresurt el català com a llengua comuna i vehicular. Complementant la tasca desenvolupada per altres organismes, les biblioteques han de portar a terme, amb ambició, accions adreçades al coneixement i a **l'ús del català com a llengua compartida entre aquesta ciutadania tan diversa**.

Les biblioteques tenen un paper destacat en les estratègies d'acomodació de la diversitat, i augmenten la confiança i la identificació amb la comunitat. Són, per tant, uns serveis essencials per a la cohesió social i la construcció de ciutadania.

També poden actuar com a autèntiques **difusores i plataformes de promoció del patrimoni cultural local**. Efectivament, en cooperació amb institucions com ara museus i arxius, les biblioteques poden ser autèntics

aparadors en el món virtual global de la idiosincràsia del territori on estan ubicades. Posar a disposició un catàleg del fons local, així com donar-lo a conèixer entre els usuaris de procedència diversa, és una altra de les funcions de la biblioteca durant els anys vinents.

En un entorn de difuminació de les fronteres i les classificacions tradicionals, en què la cooperació entre equipaments i serveis públics és fonamental per atendre la creixent complexitat de la tipologia de demandes ciutadanes, en què les biblioteques han d'assumir funcions cada cop més properes a l'àmbit educatiu, comunitari i social, o dels mateixos centres *media-lab*, és precisament quan cal mantenir la mateixa legitimació i el mateix reconeixement social que han tingut en els darrers anys.

La biblioteca s'ha de mantenir com a peça clau per al desenvolupament de polítiques de proximitat al costat de la resta d'equipaments i polítiques públiques, però ha de reforçar els seus trets diferencials en un moment en què les fronteres entre els diferents àmbits del saber i de la tipologia dels nous equipaments culturals s'estan esvaïnt.

Tot i que el seu rol com a facilitadora d'informació, documentació i coneixement és cada vegada més complex, sí que cal aprofundir en la seva singularitat recuperant la seva missió fonamental: afavorir i promoure el coneixement a partir de l'accés a la informació i la seva transformació en coneixement.

A partir d'aquest reconeixement, de la seva especificitat, les biblioteques públiques tindran tres àmbits d'actuació preferent en col·laboració amb altres agents i institucions: l'enfortiment i la millora de la recerca i l'educació; la contribució als processos d'innovació en tots els estaments de la societat; i el foment de la cohesió en l'àmbit social i cultural.

Els valors de la biblioteca pública

Els valors que han anat associats a la biblioteca pública han estat, habitualment, el de reequilibrar les diferències socials i culturals entre la ciutadania, i el de fomentar l'esperit crític i la llibertat d'elecció, mitjançant l'accés al coneixement. En definitiva, fomentar la saviesa de cadascun a partir de l'accés als continguts, independentment del seu suport, i la seva transformació en coneixement.

En el nou context i amb les noves tendències socials que s'han apuntat, les característiques constitutives d'un servei com el de les biblioteques adquireixen una força especial: visió generalista del servei; espais i serveis per a tota la ciutadania i intergeneracionals; espais oberts i relacionals; serveis bàsics gratuïts que mantenen la qualitat dels serveis i dels fons oferts; servei que genera confiança en uns espais que transmeten seguretat i comoditat; servei on poden coexistir diferents opinions per tal de facilitar la capacitat d'elecció.

En parlar d'una visió generalista del servei es tracta d'oferir uns fons i un accés als continguts i informació en funció de les necessitats del ciutadà. En contraposició a la visió més especialitzada que s'ha d'oferir en altres equipaments bibliotecaris més específics, les biblioteques públiques han de poder cobrir les demandes generals i més comunes.

Aquesta visió generalista del servei no es contradia amb la necessitat d'oferir una certa especialització en els serveis. Poder satisfer els diferents interessos i necessitats de la diversitat d'usuaris demana convertir la biblioteca pública, també, en un autèntic enllaç o pont cap a altres equipaments, com ara les biblioteques universitàries, altres biblioteques de l'àmbit metropolità (que depenen d'altres

institucions o entitats) o bé biblioteques especialitzades en un àmbit concret que permeten la consulta de fons més específics.

Cal preservar una tipologia d'espai i uns serveis de caire intergeneracional prou atents a la diversitat d'interessos i heterogeneïtat socials. Al costat del fenomen de la diversitat cultural, un dels reptes de la major part de programes i equipaments públics és promoure espais de trobada de ciutadans de diferents edats i bagatges. A més, cal no oblidar que la tipologia de grups i sectors socials ha variat exponencialment a les darreres dècades amb l'augment de l'esperança de vida i els canvis en les estructures laborals, com ara els col·lectius de prejubilats o aturats de llarga durada o la formació i el reciclatge continuus. La mobilitat social és també un fet, atesos els canvis i la flexibilitat propis de llocs de treball cada cop més temporals.

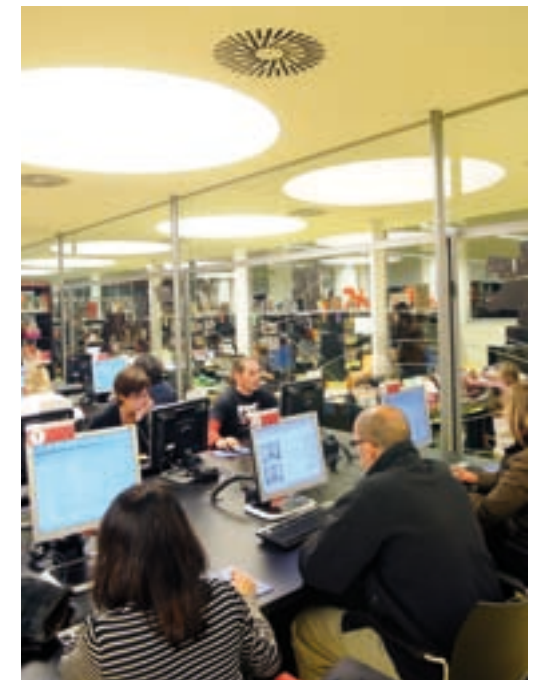
Potser aquesta diversitat condueix inevitablement a haver de convertir els equipaments bibliotecaris en espais relacionals. En punts on es pot dur a terme una activitat de socialització cada cop més demandada, en una societat en què el consum d'una bona part dels continguts i les creacions culturals es fa a través dels nous mitjans de comunicació i en un entorn privat i individualitzat. Des de la biblioteca es pot fer aquesta transició entre el consum més individual i un entorn més social; allò que alguns qualificarien com afegir context a la recepció d'aquesta informació per poder-la compartir amb altres usuaris. Tot i que també es tracta de generar coneixement de forma cooperativa. Espais de trobada i reunió, sala de presentacions i realització de diferents activitats culturals i comunitàries han de convertir la biblioteca en un autèntic punt d'interacció social.

Mantenir l'accessibilitat als serveis bàsics i fonamentals de les biblioteques serà clau perquè esdevinguin espais de

referència. Tant l'accés i la consulta dels fons bibliotecaris com el seu préstec, l'accés a Internet, l'orientació o l'assessorament per part dels professionals i tècnics bibliotecaris, l'ampliació dels horaris d'obertura, les activitats de promoció de la lectura així com d'altres vinculades amb l'autoaprenentatge o l'adquisició de competències en l'ús de les noves tecnologies de manera lliure, són algunes de les característiques pròpies dels nous serveis que caldrà oferir o reforçar.

Al costat del valor de la gratuïtat en els serveis bàsics, s'ha de mantenir amb el màxim grau d'exigència, tal com s'ha anat fent en els darrers anys, la qualitat de l'oferta de serveis. Això exigeix continuar ampliant els fons bibliotecaris per mantenir i en alguns casos millorar l'eficiència del préstec interbibliotecari; ampliar el catàleg de serveis complementaris i vinculats a altres programes i serveis públics que s'ofereixen a la ciutat, i, finalment, continuar i millorar l'impacte de les activitats adreçades al foment de la lectura. A aquests s'hauran d'afegir tot el conjunt de serveis telemàtics que es començaran a oferir progressivament.

I, finalment, s'ha de mantenir l'equipament bibliotecari com un espai que genera i transmet confiança i seguretat en els usuaris; un espai que, tot i ser flexible, canviant i amb diversitat de serveis, manté com a tret identificatiu el fet de ser concebut com un espai prou càlid i prou confortable perquè els usuaris s'hi puguin sentir còmodes i acollits, independentment de l'edat, la condició social, els interessos i les opinions; un espai que transmet confiança per estar-s'hi. 🏠

Mantenir l'accessibilitat als serveis bàsics i fonamentals de les biblioteques serà clau perquè esdevinguin espais de referència.

El nou entorn social i la biblioteca pública com a servei bàsic

La biblioteca pública és un dels equipaments públics que estarà més fortament condicionat per un nou context social marcat per la consolidació dels nous mitjans de comunicació i informació i per una realitat social cada cop més heterogènia; també per la situació de crisi i estancament econòmic, així com pel replantejament per a un ús sostenible dels recursos disponibles.

En aquest primer quart del segle XXI vivim la plena incorporació del fenomen de la digitalització en bona part de la nostra quotidianitat. Les xarxes socials vehiculades a través d'Internet, les noves formes de consum i generació de continguts; la mateixa dinàmica frenètica d'innovació i aparició de nous formats, de noves eines i de noves possibilitats; la capacitat de connexió permanent, en tot moment i a qualsevol indret, són conseqüència de la plena instal·lació en el nostre dia a dia de l'era digital.

El desembre del 2008, segons una enquesta feta per l'Ajuntament de Barcelona, el 65,4 % dels habitants de la ciutat disposaven d'ordinador a casa. D'aquests, el 58,8 % tenien connexió a Internet.

Les oportunitats de treball que presentava un país com Espanya en continu creixement econòmic fins a l'any 2008 van atreure milers de ciutadans de països en vies de desenvolupament. Al mateix temps, la qualitat de vida, juntament amb l'oferta de serveis i nous sectors econòmics vinculats a la innovació i la recerca, ha provocat l'arribada de ciutadans procedents de països i regions amb un alt grau de desenvolupament econòmic i social. Tot plegat ha comportat que el nombre de ciutadans de la ciutat provinents d'altres països s'elevés fins al 17,6 % (l'any 2009 segons l'Informe Estadístic *La població estrangera a Barcelona*).

Tots aquests factors han estat cabdals en els canvis dels estils de vida i en la multiplicitat d'interessos existents. Per això és necessari l'impuls de programes que afavoreixin la cohesió social com la base d'una convivència en què s'han de compartir uns trets comuns, promovent al mateix temps la interrelació de les diverses cultures. L'objectiu ha de ser configurar una identitat inclusiva basada en una llengua comuna que vehiculi i faciliti el diàleg, així com assegurar la igualtat de drets al mateix temps que són possibles les expressions diverses.

Som testimonis d'un moment de transició cap a un nou model socioeconòmic. Aquest es basa, d'una banda, en la capacitat d'innovació i generació de coneixement, de serveis amb alt valor afegit, i d'altra banda, en la sostenibilitat en l'ús dels recursos naturals i energètics necessaris per a la producció d'aquells serveis o productes. És una exigència ètica derivada de la constatació del caràcter finit dels recursos naturals i també per optimitzar els recursos humans i econòmics disponibles.

L'orientació dels serveis públics cap als usuaris significa tant comptar-hi per a la seva concepció i el seu disseny com involucrar-los en la seva prestació. Tot i que la proximitat és consubstancial a les polítiques locals, precisament per les complexitats socials que s'estan donant, hauran d'incidir a apropar i fer partícips i implicar els ciutadans en els afers públics. En un món cada cop més interconnectat, es corre més el risc de segmentació i individualització. I els programes i recursos públics han de fomentar, precisament, el contacte, la socialització i la cohesió. **R**

En resum

El nucli del servei de les biblioteques públiques ha de continuar sent la lectura, en qualsevol suport i format.

La tasca de la biblioteca pública com a capacitadora s'hauria de complementar amb la funció orientadora i prescriptora. El seu rol de mediació és fonamental en un entorn d'accés il·limitat a la informació.

La biblioteca pública haurà d'assegurar l'accés a la informació i els productes (siguin creacions literàries, musicals o audiovisuals) comercialitzats i de propietat privada, per tal d'evitar la segmentació i fractura per motius econòmics.

La biblioteca pública haurà de capacitar els usuaris en l'ús de les noves tecnologies i dels nous formats, i orientar-los en l'ús de la informació ja infinita que actualment trobem a la xarxa i la seva transformació en coneixement.

Cal concebre la biblioteca com un espai i un servei cada cop més relacional, obert i que fomenta iniciatives col·lectives i d'aprenentatge compartit; una autèntica àgora intergeneracional i diversa, i un dels espais públics més multifuncionals i polivalents.

Les biblioteques tenen un paper destacat en les estratègies d'acomodació de la diversitat, i augmenten la confiança i la identificació amb la comunitat. Són, per tant, serveis essencials per a la cohesió social i la construcció de ciutadania.

Les biblioteques, com que són un servei públic, cal que garanteixin que tots els ciutadans accedeixen a les fonts d'informació i cultura, independentment de la seva procedència.

Des de les biblioteques s'ha de promoure la diversitat cultural no només com a reconeixement d'un fet constatat en la nostra realitat social, sinó també pel fet que es tracta d'un element de riquesa i interacció social que cal potenciar.

Les biblioteques han de ser considerades com un servei públic prioritari en el marc de les polítiques de proximitat, atenent la seva condició d'espais i serveis de redistribució de recursos i com a garants d'equitat en l'accés a la cultura, el coneixement i la informació per a tothom.

La sostenibilitat implica parlar de l'optimització dels recursos econòmics disponibles per al funcionament ordinari, i regular els espais i l'oferta de serveis públics. Aquesta optimització s'ha de basar en la cooperació entre els diferents agents i administracions.

Les característiques constitutives de les biblioteques adquireixen una força especial en el nou context: visió generalista del servei; espais i serveis per a tota la ciutadania i intergeneracionals; espais oberts i relacionals; serveis bàsics gratuïts que mantenen la qualitat dels serveis i dels fons oferts; servei que genera confiança en uns espais que transmeten seguretat i comoditat; servei on poden coexistir diferents opinions per tal de facilitar la capacitat d'elecció.

5. ANÀLISI DE LES TENDÈNCIES QUE MARQUEN ELS FUTURS DE LA BIBLIOTECA PÚBLICA: UNA MIRADA A ALTRES SISTEMES BIBLIOTECARIS EUROPEUS

Cada vegada més es planteja l'oferta de serveis en funció de la identificació d'uns determinats perfils d'usuaris.

En el nou context social que es va configurant, cal analitzar les tendències que ja es poden entreveure tant pel que fa als nous usos i perfils d'usuaris de les biblioteques, com als serveis que s'hauran d'oferir, als espais i el seu disseny o a l'estructura de gestió i la seva organització.

Una mirada a altres sistemes bibliotecaris europeus i nord-americans, al costat de plantejaments més concrets i propis de la realitat més específica de Barcelona, ens identifica determinades **tendències en l'evolució de la biblioteca pública**. És precisament sota aquest esquema que es van portar a terme els grups de treball i les taules de debat plantejades a les jornades *Els futurs de la biblioteca pública*, organitzades pel Consorci de Biblioteques de Barcelona i celebrades els dies 13, 14 i 15 d'octubre de 2010 a la biblioteca Jaume Fuster. Les aportacions i conclusions d'aquelles jornades, així com les dels diferents participants en les taules de treball prèvies, han estat recollides en aquests paràgrafs.

5.1. Els usos i els usuaris de la biblioteca

L'usuari de la biblioteca pública és cada vegada més divers i accedeix a la informació de maneres molt diferents en funció de l'edat, de la formació... A aquesta nova realitat caldria també afegir l'augment de l'esperança de vida, o els canvis en la vida laboral que fan emergir nous grups de població amb molt de temps lliure, com poden ser jubilats, aturats de llarga durada o joves que no desenvolupen cap activitat professional ni formativa. L'increment de la mobilitat per raons professionals i personals, i la més gran segmentació social atesa la diversitat d'interessos i de bagatges culturals i socials fan que cada cop sigui més difícil definir un prototipus únic d'usuari.

La diversitat de necessitats no vol dir renunciar a conèixer els interessos dels usuaris sinó que, contràriament, demostra la importància de trobar elements que informin sobre les seves inquietuds. Podem afirmar, sense cap mena de dubte, que els usuaris s'han de situar al centre del servei. Els espais i els serveis bibliotecaris s'han de pensar per a ells i no només per a la col·lecció.

En aquest sentit, cada vegada més es planteja l'**oferta de serveis en funció de la identificació d'uns determinats perfils**. Per això el coneixement dels usuaris de les biblioteques i de la diversitat d'hàbits i de necessitats és clau per a la definició dels serveis. Aquí hi ha clarament una tendència de treball de moltes biblioteques europees, amb un ús molt intensiu dels instruments de màrqueting de serveis en la definició de les seves prioritats.

I això no només per oferir exactament els serveis que es puguin detectar com a necessaris, sinó també per tal de poder concretar amb precisió quines són les propostes o ofertes que cal plantejar des d'una lògica més estratègica; una lògica que permeti poder donar resposta a exigències i reptes més globals, més a llarg termini.

De la mateixa manera que cal trobar elements que facilitin informació sobre els usuaris i sobre els usos actuals de les biblioteques, és igual d'important disposar d'eines que aportin informació sobre els no usuaris, sobre els ciutadans que no tenen cap vincle amb el servei bibliotecari, per aproximar-se així a les causes del seu desinterès.

Concretament, hi ha alguns trets que avui ja caracteritzen de manera força general els diferents perfils d'usuaris; trets que prefiguren uns canvis en els usos que es fan dels serveis.

En primer lloc, l'**autonomia**. L'usuari és cada vegada més autònom en la cerca d'informació. És per això que el valor de la biblioteca ha de ser facilitar itineraris i recursos seleccionats específics i particulars.

La possibilitat de consultar el catàleg i fer totes les gestions per al préstec i els usos del fons a través de la xarxa telemàtica dota l'usuari d'una capacitat d'autogestió progressiva. En aquest cas, serà més important facilitar els mecanismes que possibiliten l'ús de la informació, que no pas oferir-la directament.

Així, la posada en marxa de l'accés als serveis a través de **dispositius mòbils o la incorporació de la radiofreqüència (RFID)** —que permeten a l'usuari utilitzar els serveis de manera autònoma, localitzar els documents i les fonts de manera més senzilla, així com fer l'autopréstec sense haver de passar pel taulell— aporta a la biblioteca una informació molt valuosa associada als perfils dels usuaris, a l'hora de saber, d'una banda, quins són els fons que més s'utilitzen, i, de l'altra, quins tipus d'usos tenen, dues línies de treball ja implementades en el panorama bibliotecari europeu.

Al costat de la promoció de la lectura, la biblioteca apareix cada cop més com a espai de coneixement i aprenentatge.

Cal donar resposta a la varietat de perfils d'usuaris i usos de la biblioteca amb una certa **especialització i personalització dels fons**. La coordinació amb altres serveis i espais més especialitzats serà fonamental per poder satisfer aquesta demanda pel que fa a l'agilització dels préstecs i la consulta de catàlegs d'altres biblioteques o de centres de documentació i arxius.

Segons les dades estadístiques, la tendència a Europa és que baixen els préstecs, però en canvi augmenta el nombre de visites a les biblioteques. Això també passa a les Biblioteques de Barcelona, en les quals el préstec s'està estabilitzant i, en canvi, s'incrementen altres serveis de la biblioteca, com ara els vinculats a la participació en activitats culturals i altres activitats formatives, i al desenvolupament d'activitats d'aprenentatge i de creació cooperativa. El **valor comunitari i la capacitat de donar veu i opinió a l'usuari en el disseny i la gestió de serveis i espais** són també una tendència clara. És a dir, en contrast amb determinats usos individualitzats, es detecta una necessitat de potenciar el valor relacional i comunitari de les biblioteques.

De fet, alguns parlen de la capacitat de la biblioteca d'afegir context i fomentar experiències col·lectives tant per a la generació de continguts com per a l'ús d'alguns serveis. Satisfer la capacitat dels usuaris de ser **agents actius i no únicament receptors passius de la informació** que es posa a la seva disposició serà un dels reptes i una de les oportunitats que les biblioteques han de fomentar. Tot i que en el Pla de Biblioteques 1998-2010 ja es plantejava com una possibilitat el fet que la biblioteca fos un agent generador de continguts, les noves possibilitats que ofereix el desenvolupament dels recursos telemàtics fan que sigui cada cop més factible crear continguts i distribuir-los, i així es manifesta en els plans de treball de les biblioteques europees i americanes.

Aquesta participació també s'amplia al paper actiu que han de tenir els usuaris en la renovació constant de fons per garantir de manera continuada una oferta de propostes rellevants actualitzades. Cal, per tant, **millorar el model i els canals de participació social dels usuaris**. La participació està estretament vinculada amb la cooperació. La biblioteca ha d'escoltar i facilitar canals de participació i d'implicació dels usuaris i d'altres agents, i alhora establir marcs de treball cooperatiu.

Pel que fa a la participació, es pot confirmar que la implicació de la comunitat i dels usuaris és l'única forma de crear una biblioteca que sigui adaptable i prou flexible per respondre als reptes de futur. La seva perspectiva a l'hora de detectar els interessos i les necessitats que cal tenir en compte els converteix en agents fonamentals per a la concepció i reformulació dels equipaments i serveis bibliotecaris.

5.2. Els serveis de la biblioteca pública

Les biblioteques europees aposten, en la definició dels seus objectius, per prioritzar quatre línies d'actuació.

En primer lloc, la promoció de la lectura: ensenyar a llegir, partint de la base que el més important és que es llegeixi, independentment del format i del suport. En segon lloc, podríem dir que les biblioteques cada cop més es van orientant com a espai de coneixement i d'aprenentatge continuat. En tercer lloc, cada vegada es treballa més des de l'òptica d'una doble dimensió dels serveis: la virtual i la presencial; l'oferta de diferents serveis en línia és ja present a les biblioteques públiques europees. Finalment, i en quart lloc, l'increment de la funció de la biblioteca com a element de cohesió social i ciutadania l'està portant a ocupar un espai propi en el marc de les polítiques municipals.

Foment de la lectura

El foment de la pràctica de la lectura continua sent un dels objectius fonamentals dels serveis bibliotecaris europeus, amb el concepte ampli de *lectures* en correspondència amb els diferents suports sobre els quals apareix la paraula escrita, siguin físics o virtuals, i també en funció dels continguts, que, a més d'escrits, també poden ser audiovisuals.

Una de les principals tasques que cal dur a terme és promoure la lectura de forma proactiva, en particular entre els sectors més joves, aprofitant les potencialitats dels nous equipaments, explorant com es pot passar dels usos audiovisuals i digitals als literaris amb metodologies i tècniques innovadores.

L'aparició del llibre digital com a nou suport editorial i la progressiva integració de formats (audiovisual, escrit...) que propicien les noves tecnologies portaran també les

biblioteques a modular els seus serveis en funció d'aquests nous dispositius.

El protagonisme de la xarxa digital farà que els nous serveis s'encaminin molt més cap a la descàrrega de continguts que cap al préstec de documents en suport físic. Sembla que el llibre imprès perdrà preponderància als equipaments bibliotecaris, però de cap manera no desapareixerà, tot i l'expansió de la revolució tecnològica.

Espai de coneixement i aprenentatge

Al costat de la promoció de la lectura, la biblioteca apareix cada cop més com a espai de coneixement i aprenentatge. L'organització d'activitats formatives encaminades tant a la capacitació en les noves tecnologies i en els canals d'accés a la informació, com a l'oferta de cursos d'aprenentatge de llengües o altres propostes similars, es complementa amb propostes d'intercanvi de coneixements i d'activitats al voltant de la lectura... La biblioteca es converteix així en un node d'aprenentatge que actua al costat dels agents educatius oficials i de la resta de serveis públics que desenvolupen programes formatius en el temps de lleure.

La figura de la biblioteca com a prescriptora, orientadora i garant de fiabilitat de la qualitat de la informació que hi ha a disposició dels usuaris seria una de les línies de treball a potenciar en aquest àmbit. Si la catalogació i la conformació d'uns fons es basen en uns criteris de selecció rigorosos i fonamentats en l'experiència contrastada d'especialistes, en un escenari d'accés directe a la xarxa en què qualsevol persona pot disposar de volums ingents d'informació en qualsevol moment, és encara més important remarcar la qualitat i fiabilitat d'aquests fons. Els serveis bibliotecaris poden actuar com a filtres i validadors de la informació.

De fet, serà important no conformar-se amb la satisfacció de la demanda, sinó també ser proactius en aquesta oferta de qualitat; poder tenir un ventall de propostes d'interès, a partir de les preferències i prioritats dels ciutadans, que es puguin oferir en una situació en la qual tot és a l'abast des de la interfície d'una pantalla.

Dimensió presencial i virtual dels serveis

Les biblioteques ofereixen els serveis en una doble dimensió: els serveis presencials i els virtuals; tot i que identificar aquesta doble dimensió no ha de voler dir necessàriament que calgui presentar-los com dues cares de la biblioteca. La biblioteca els ha d'integrar i connectar amb l'usuari. Els espais bibliotecaris que tinguin èxit en la integració dels àmbits digital i físic es podran considerar com a exemples de biblioteques totals.

Incidint sobretot en els serveis virtuals, pel seu potencial i per l'increment del seu pes específic en els anys vinents, podríem dir que la biblioteca pública tindrà un paper fonamental a l'hora d'assegurar l'accés als continguts des d'una òptica social igualitària i equilibradora.

Un cop concretat el marc de model comercial del llibre digital i superats els debats al voltant de la regulació de l'accés als continguts digitals, la biblioteca pública és la que haurà d'assegurar als ciutadans l'accessibilitat a aquests continguts. Però, tal com alguns analistes confirmen, la biblioteca com a gran portal d'accés a la xarxa digital, i sense perjudici de la legalitat vigent, hauria de ser el punt de referència també per a la descàrrega de músiques i imatges. Hauria d'ensenyar a qui no sàpiga fer-ho, oferir nous serveis de suport i valorar allò menys comercial, més experimental, alternatiu, minoritari..., present en la xarxa digital.

Però, tot i així, en el marc de les biblioteques públiques caldrà resoldre un debat intern a propòsit del paper de l'equipament bibliotecari i, més concretament, de les biblioteques municipals en aquesta dimensió d'accés virtual als continguts digitals. Quina posició han de tenir en un món en què l'accés a la informació digital exigeix disposar dels aparells i la capacitat de connectivitat adequats, independentment del lloc des d'on es faci?

Si bé en un marc geogràfic i físic concret és senzill determinar la procedència dels usuaris, i limitar els beneficiaris a l'àmbit territorial on estan ubicats, quina posició cal adoptar en l'àmbit digital? Quins continguts es posaran a disposició des de la plataforma virtual de les biblioteques? Efectivament, cal una reflexió a fons. Hi ha certes tendències que assegurin que un dels rols fonamentals en aquest àmbit serà el de digitalitzar i posar en xarxa fons locals i continguts de creació pròpia per a la seva consulta i promoció. Aquests són uns serveis molt vinculats a les biblioteques municipals, en col·laboració amb altres equipaments de proximitat, com ara museus o arxius.

Les condicions i formes en què es portarà a terme aquest accés encara s'han de definir. Segurament, caldrà una estructuració en plataformes digitals per a l'accés a determinats continguts en l'àmbit nacional. O bé, probablement, caldrà establir acords amb plataformes privades de provisió de continguts perquè els usuaris de les biblioteques hi puguin accedir en determinades condicions.

Es pot afirmar que els serveis bibliotecaris virtuals tendiran a produir-se a escala nacional per poder augmentar la professionalitat del procés i el volum dels serveis, mentre que en l'àmbit local les biblioteques esdevindran punts de la xarxa que proporcionaran els serveis produïts a escala nacional i alhora esdevindran

cada cop més centres culturals que podran adaptar-se a les necessitats específiques de cada territori.

En qualsevol cas, una orientació cada cop més evident és l'increment del nombre de serveis en línia que permeten oferir un servei integral de 24 hores cada dia de la setmana. És a dir, una aposta cap a la connectivitat i l'accessibilitat, pròpia dels serveis virtuals més evolucionats. En aquesta línia hi ha països del nord d'Europa que ja aposten per desenvolupar i proporcionar serveis bibliotecaris virtuals de qualitat: no només les cerques en el catàleg, sinó també consultes als serveis bibliotecaris a tota hora i en qualsevol dia de l'any (*e-ask*), accés a documents electrònics, arxius musicals, reproducció en temps real (*streaming video*)...

La nova estructuració dels hàbits de cerca i consulta d'informació a través de la xarxa, la integració dels nous suports basats en mitjans tecnològics que trenquen les barreres tradicionals en la tipologia de continguts (paraula escrita, audiovisual...), la necessitat de desenvolupar serveis en línia que ajudin a personalitzar el servei a l'usuari i, en contrast amb aquests serveis virtuals, la potenciació dels serveis presencials (fomentant la vessant relacional i comunitària) portaran la biblioteca a mantenir una doble estructura de treball, d'acord amb aquesta doble tipologia de serveis tant virtuals com presencials.

Cohesió social i ciutadania

Finalment, i com a quart àmbit d'actuació, les biblioteques europees van aprofundir en els objectius de promoció de la cohesió social i la ciutadania, que fomentin l'aspecte més socialitzador i relacional, amb activitats que promoguin el contacte real entre els usuaris. **Cada cop més caldrà canviar el concepte de l'espai bibliotecari com a**

contenedor i recipient d'informació, i concebre'l més com a equipament comunitari i relacional.

En els nous entorns digitals, la biblioteca i els seus espais prenen rellevància en l'àmbit més relacional com a espai públic. Les biblioteques europees encaren bé aquest canvi amb la incorporació de nous espais per a usos diversos, com l'increment dels *llocs per estar* o dels espais per a activitats col·lectives, vinculades a tallers o a la programació cultural, per posar-ne dos exemples.

En aquest àmbit és necessari que des del servei bibliotecari es treballi conjuntament amb els altres serveis públics i amb les entitats i associacions veïnals, i que s'involucri el voluntariat en la prestació de serveis de les biblioteques.

A més de la funció de cohesió social a l'hora de facilitar l'accés al coneixement i a la cultura, les biblioteques han d'actuar com a centres d'innovació social. Cada cop més els agents públics i culturals han d'assumir el rol no sols de prestadors de serveis sinó de laboratori social i d'innovació. **El foment de la participació i la coresponsabilitat de l'usuari, al costat de la idiosincràsia i la realitat social de cada territori, així com la facultat prescriptora i pedagògica del servei bibliotecari conformen la biblioteca pública com un veritable laboratori d'innovació social.** En el marc de les polítiques de proximitat i d'inclusió, cal fer referència a la intensificació i l'ampliació de nous programes d'atenció a col·lectius amb necessitats específiques.

Com a conclusió podem dir que el servei de la biblioteca és un servei que cal mirar des de diferents perspectives. Ja no es pot situar el servei de préstec com a servei central, sinó que cal avançar de la transacció a la creació i la participació en un sentit ampli. **La lectura, la formació i les iniciatives per a la cohesió social són centrals en els serveis de les biblioteques.**

5.3. Els espais de la biblioteca pública

L'espai físic ha de reflectir també la manera com el ciutadà actua en el món digital i amb els nous mitjans tecnològics. En definitiva, es tractaria d'un espai en transformació i evolució permanent. En un nou context caracteritzat pels canvis, per nous serveis a oferir i per nous usos, el tret distintiu que cal aplicar als nous espais i a la readaptació dels equipaments existents és el de la flexibilitat. El disseny dels interiors i la seva necessària adaptació o renovació durant la vida de l'equipament van agafant un paper més central. Els espais de la biblioteca s'han de poder adaptar als canvis en els usos dels serveis.

Això implica no separar les experiències per espais; trobar la manera de generar espais porosos, més difuminats, per tal de trencar possibles barreres que segmentin les activitats a desenvolupar. L'usuari mateix trobarà el seu lloc dins de la biblioteca.

Es requereixen espais amb capacitat de seducció i d'estímul de la lectura. Es tracta de concebre espais flexibles, tot incorporant a la flexibilitat dels espais la flexibilitat de les instal·lacions, per tal de poder disposar d'espais lliures que puguin promoure i generar activitats no previstes.

Tot això converteix la biblioteca en allò que algunes ciutats denominen «tercer espai», que no és ni el de la feina ni el domèstic, sinó que és un espai lliure on una persona pot experimentar, jugar i aprendre de manera formal i informal, i on es pot trobar amb altres ciutadans de totes les edats i bagatges.

Per tant, cal apostar per espais que facilitin la trobada, l'intercanvi, la socialització. La biblioteca, amb el seu valor intergeneracional, és l'únic espai públic que ofereix un lloc de convivència per a totes les edats. La biblioteca és un espai públic que actua com a àgora i ajuda a construir comunitat.

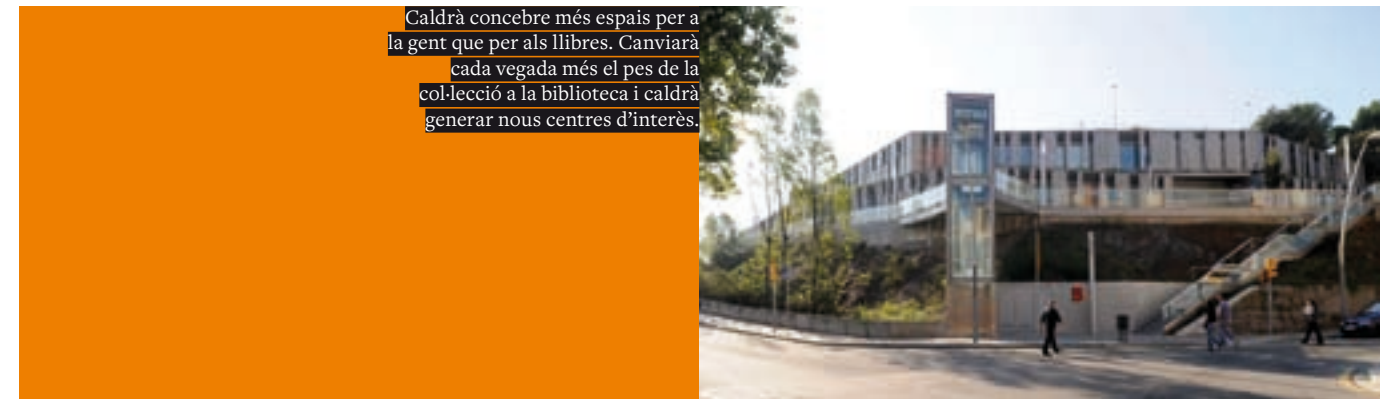
No seria gaire aventurat, doncs, pensar que caldrà concebre **més espais per a la gent que per als llibres**. Canviarà cada vegada més el pes de la col·lecció a la biblioteca i caldrà generar nous centres d'interès. Els espais per a activitats col·lectives, vinculades a tallers o a la programació cultural tindran cada vegada més força als equipaments, d'acord amb aquesta funció d'espai relacional que ha de tenir.

A la flexibilitat i als espais relacionals, caldria afegir-hi alguns altres aspectes. En primer lloc, la concepció d'espais que permetin l'autonomia de l'usuari a l'hora de descobrir per ell mateix, i en funció de les seves necessitats, els mitjans, la informació, els recursos que demanen els seus interessos particulars. Per això, a l'hora de dissenyar els espais, cada cop és més important estudiar a fons els usos de la biblioteca.

De fet, aquesta implicació de l'usuari, no sols en la concepció dels serveis sinó també en la programació i planificació de les biblioteques, s'ha de situar en un marc més ampli de cooperació que integri arquitectes, bibliotecaris i ciutadans; és a dir, és necessari dissenyar *amb els seus futurs usuaris* i no només *per als seus futurs usuaris*.

A banda de la flexibilitat, la dotació tecnològica dels espais serà de gran importància. Les biblioteques han de passar de ser institucions basades en la col·lecció documental pròpia, a ser punts de servei de la xarxa d'un sistema bibliotecari cada cop més digitalitzat.

En paraules de diversos especialistes, l'aposta estratègica pels serveis electrònics de les biblioteques fa més evident que, en el model de biblioteca híbrida, és necessària una transformació de l'espai físic de l'equipament. De fet, la tecnologia sense fils influeix, radicalment, en la concepció d'espais flexibles.

Caldrà concebre més espais per a la gent que per als llibres. Canviarà cada vegada més el pes de la col·lecció a la biblioteca i caldrà generar nous centres d'interès.

L'aplicació de la radiofreqüència, sistema d'informació i control sobre la circulació i els usos dels fons, és una realitat en el context bibliotecari europeu que afecta directament el disseny i l'estructuració dels espais.

Una de les tendències clares a les biblioteques europees és la de cuidar l'interiorisme dels espais, ja que els usuaris passen més temps a la biblioteca.

El darrer gran tret que incidirà en els espais serà la incorporació del concepte de sostenibilitat en la construcció dels nous equipaments i del manteniment dels ja existents. En parlar de sostenibilitat, l'aspecte econòmic s'ha d'analitzar a llarg termini, tenint en compte que la inversió ha d'incorporar l'explotació. És a dir, en el funcionament ordinari l'estalvi en el consum pot justificar una despesa inicial més rellevant. A mitjà i llarg termini, els costos es redueixen i l'impacte mediambiental és substancialment més reduït.

A l'hora de portar a terme la construcció de qualsevol infraestructura bibliotecària, cal incorporar-hi, doncs, els costos econòmics derivats del seu impacte ambiental, sigui per l'extracció i la producció que s'han requerit en la utilització dels materials necessaris per a la seva edificació, sigui per la capacitat de reciclatge i consum energètic durant el seu funcionament.

L'eficiència en l'ús de l'energia i l'aposta per sistemes energètics respectuosos amb el medi ambient i de fàcil manteniment seran clau per conservar l'alt nivell de qualitat en la prestació de serveis.

A més, cal afegir que la biblioteca pública pot actuar, en aquest cas, com un instrument educador dels aspectes vinculats a la sostenibilitat. La sostenibilitat del mateix

edifici el farà portaveu de les seves virtuts mediambientals, promotor de valors i model de cara a la ciutadania.

La biblioteca no és una illa, és part d'un sistema, un punt de trobada i de socialització. Aquests elements s'han de tenir presents en el moment de pensar el seu emplaçament i també a l'hora de facilitar mitjans de mobilitat sostenible: a peu, bicicleta, transport públic...

5.4. L'organització i la gestió

Atenent una nova tipologia d'usos i de serveis i les variacions en la concepció dels espais que plantegen les tendències que es donen a diversos països europeus, caldrà portar a terme una reorientació de l'organització i la gestió del servei bibliotecari.

A Europa, tot i la situació de dificultats econòmiques, es continuen impulsant biblioteques centrals. A ciutats com Hèlsinki o Oslo s'estan projectant grans equipaments que permeten identificar el servei bibliotecari. Significa, en definitiva, atorgar centralitat a la biblioteca en els sistemes de grans equipaments culturals de la ciutat.

Podríem afirmar que tan important és que una xarxa local de biblioteques tingui una biblioteca central que doni visibilitat al servei, que funcioni com a icona a la ciutat, com que cada centre de la xarxa bibliotecària tingui un perfil de servei que respongui a les necessitats de l'entorn més immediat com a equipament de proximitat.

A moltes ciutats europees s'està duent a terme una reestructuració del sistema bibliotecari públic en el sentit que els equipaments de barri assumeixen les funcions d'espais dinamitzadors, amb una vessant comunitària important, i cedeixen el protagonisme en la concentració dels fons i la conformació dels serveis bibliotecaris als equipaments centrals.

A més, a partir de la concepció de l'equipament bibliotecari com a espai o laboratori de creació i recerca, és interessant que els diferents espais de la xarxa puguin ser promotors de nous projectes i noves experiències a petita escala. Aquest equilibri entre la idiosincràsia de cada centre i la capacitat de compartir i nodrir la resta de la xarxa és una de les claus del futur funcionament de les biblioteques públiques.

Una altra de les característiques en la reorientació de la

gestió i l'organització dels equipaments de les biblioteques és la de la diferenciació de perfils i competències entre els professionals que atenen directament els usuaris i els equips de gestió.

Caldrà, per tant, fer evolucionar aquests perfils i incorporar-ne de nous. Per exemple, en l'apartat de planificació, d'administració i de gestió (*back office*) destaca la necessitat de reforçar i ampliar les funcions de comunicació i màrqueting, d'una banda, i de suport tècnic a l'entorn de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, de l'altra. En l'apartat d'atenció al públic (*front office*) cal aprofundir en les facultats dels bibliotecaris per actuar com a prescriptors i orientadors dels usuaris, per tal de donar resposta als seus interessos diversificats.

La comunicació entre professionals i usuaris és un element clau. Per això les biblioteques tenen menys taulells i els professionals s'acosten a l'usuari de manera més proactiva.

Al mateix temps, caldrà treballar per l'especialització dels equips de cada biblioteca en funció de l'especificitat dels fons de cadascuna i també en funció de les característiques socials del territori on estan ubicades.

També, i en resposta a una diversitat cultural més gran a causa del fenomen migratori dels darrers anys i la multiplicació de la mobilitat social, és imprescindible anar incorporant en els equips de treball professionals amb els bagatges culturals i les habilitats lingüístiques apropiats per a aquest context.

Aquestes noves necessitats de la biblioteca ens plantegen dos possibles models o alternatives per a la reformulació dels perfils professionals: **més i noves competències dels professionals bibliotecaris o bé la incorporació de nous perfils professionals a la biblioteca.**

Caldrà reformular els perfils professionals actuals amb més competències o bé amb la incorporació de nous perfils a les biblioteques.

Per acabar aquest apartat, caldria remarcar la importància de les polítiques de comunicació i màrqueting en un entorn digital que ha provocat un canvi en els sistemes de difusió tradicionals. El màrqueting de serveis i la potenciació de les xarxes socials com a eina immediata i propera de comunicació seran elements clau en un context cada cop més competitiu i de múltiples agents emissors d'informació. Cal reorientar els recursos i serveis d'acord amb els interessos dels usuaris, seguint un concepte més comercial de segmentació de l'oferta.

De fet, la biblioteca és una marca molt potent. S'ha de donar a conèixer tot el que s'hi pot trobar i tot allò a què la biblioteca pot contribuir, i alhora s'ha de fixar i delimitar l'activitat principal de la biblioteca per conformar-ne la identitat.

L'ampliació de serveis en l'àmbit virtual i la tasca socialitzadora i relacional que ha desenvolupat la biblioteca no fan sinó ampliar el nombre de serveis i fer necessària la cerca de noves vies de finançament. Sigui amb la coresponsabilitat directa de l'usuari o bé buscant acords i implicacions de diferents agents i entitats públiques o privats (mitjançant el patrocini, la col·laboració o coproducció del servei...), la realitat a les biblioteques europees és molt diversa en aquest tema; però, de manera general, es considera que la cooperació entre institucions és imprescindible per assegurar la màxima eficiència i continuïtat en la gestió de les biblioteques.

De fet, la perspectiva que es podrà començar a definir és la d'assegurar l'accés total i gratuït a un determinat tipus de serveis que podríem considerar bàsics i fonamentals, i buscar noves implicacions, tant d'usuaris com d'altres organismes i agents, en l'oferta i la prestació d'altres serveis que no tinguin aquest caràcter bàsic i primordial. **B**

6. REPTES I OPORTUNITATS PER A LES BIBLIOTEQUES DE BARCELONA: 2011-2020

Volem una biblioteca pública que sigui lloc de trobada, on és possible una cultura participativa i d'interrelació.

Biblioteques de Barcelona ha definit el marc on s'han de desenvolupar els seus objectius per als propers deu anys, a partir d'unes línies d'actuació vinculades a àmbits de treball prioritaris.

A partir d'aquest nou context social que hem identificat, volem una biblioteca pública que sigui lloc de trobada, on és possible una cultura participativa i d'interrelació entre les persones i els mitjans, per poder facilitar l'accés al coneixement i a la creativitat de manera igualitària.

Per assolir-ho, els dotze reptes prioritaris per als anys vinents són:

1. La promoció de la lectura com a objectiu central i diferencial de la biblioteca pública.
2. La generació de continguts en l'entorn digital.
3. La participació en les polítiques de cohesió social.
4. L'aposta per l'accessibilitat global.
5. La resposta a la diversitat social i cultural.
6. La necessitat de conèixer millor els usuaris.
7. La construcció de l'acció a partir de la cooperació i la participació.
8. L'adequació dels perfils professionals.
9. La proximitat i la sostenibilitat com a valors centrals.
10. El desplegament de la xarxa territorial el 2020.
11. La construcció d'una dimensió del servei amb mirada metropolitana.
12. La vinculació de la Biblioteca Central Urbana de Barcelona (Biblioteca Pública de l'Estat, BPE) a la xarxa de la ciutat.

1. La promoció de la lectura com a objectiu central i diferencial de la biblioteca pública

- Biblioteques de Barcelona vol mantenir la mateixa legitimació i el mateix reconeixement social dels darrers anys com a peça clau per al desenvolupament de polítiques de proximitat, però conscient que ha de reforçar els seus trets diferencials.
- La característica identificativa de la biblioteca ha de ser la capacitat de convertir-se en un centre d'aprenentatge obert, però, i especialment, de promoció de la lectura o, millor dit, de les lectures, atenent la diversitat de formats i suports.
- La lectura —amb diferents canals— continua sent, en el nou entorn digital, una competència imprescindible per a l'accés a la informació i al coneixement.

Àmbit	Línies d'actuació
Promoció de la lectura	Increment i millora de la col·lecció: revisió de polítiques de col·lecció de ciutat i de proximitat Integració de la diversitat de suports i canals Impuls de polítiques de promoció i dinamització de la col·lecció Identificació d'espais per estimular la lectura Promoció d'una vinculació més gran de la programació cultural amb la col·lecció Incorporació del servei de préstec de continguts digitals Avaluació de les iniciatives de lectura digital i difusió dels resultats
Centre obert d'aprenentatge	Accent en la formació digital, especialment per a la gent gran Identificació de la programació cultural com a instrument d'aprenentatge Impuls de l'alfabetització informacional, especialment en els infants i el sector jove Participació activa en el Pla d'alfabetització digital
Espai relacional	Valoració de l'espai per estar, crear i compartir

2. La generació de continguts en l'entorn digital

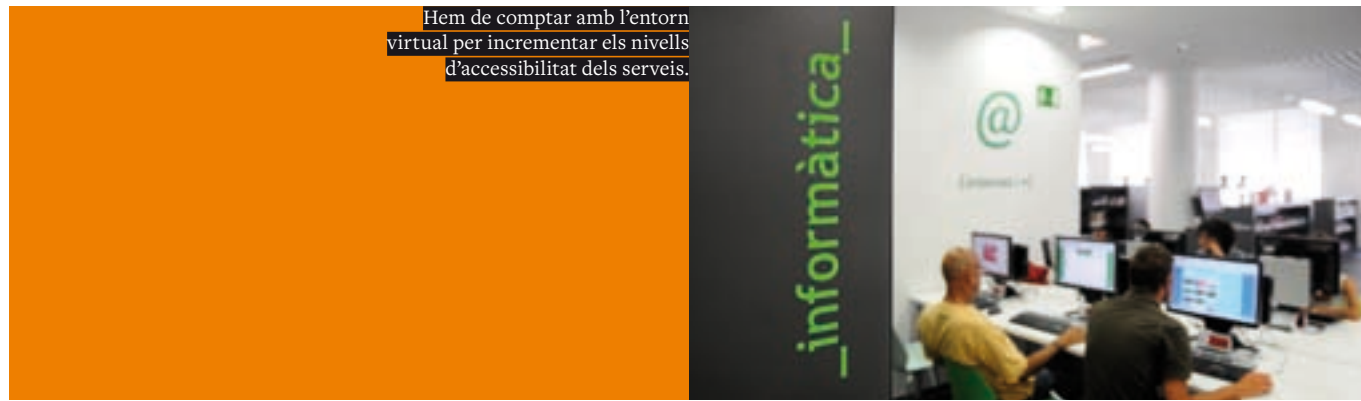
- La transformació vers la societat digital comporta, i comportarà encara més, canvis a la biblioteca, tant pel que fa a l'espai com pel que fa als serveis. En parlar de l'espai, i en un context social que tendeix a la individualització, Biblioteques de Barcelona vol intensificar la seva funció d'espai relacional, obert i de foment de les iniciatives col·lectives i d'aprenentatge compartit.
- Quant als serveis, vol posar l'accent en la seva funció d'orientadora i prescriptora. El seu rol de mediació és fonamental en un entorn d'accés il·limitat a la informació i de diversitat creixent. I, a més, per al seu reconeixement, és prioritària la capacitat de generació de continguts amb valor afegit.
- La col·lecció, en les seves modalitats física i virtual, és el producte central de la biblioteca. Aquesta doble dimensió de la biblioteca cal aplicar-la també als serveis. L'aposta de Biblioteques de Barcelona per la biblioteca digital és present i futur immediat, tant pel que fa a la digitalització com a la creació de nous continguts.
- Les iniciatives locals han d'encaixar en les polítiques d'àmbit de país, sobre la base d'un treball cooperatiu i buscant complementaritat. L'acció de les biblioteques públiques en situar dins la xarxa els fons locals és clau, així com la creació de continguts, facilitant la interacció dels ciutadans a través de les eines 2.0.
- En la resposta a les noves necessitats de la societat digital, els reptes més rellevants de Biblioteques de Barcelona en aquesta nova etapa són els següents: l'accés als recursos i als serveis des de dispositius mòbils; una única porta d'accés —independentment d'on i de quins siguin els recursos— per a l'usuari; la identificació de les necessitats dels diferents perfils d'usuaris, i la creació de continguts.

Àmbit	Línies d'actuació
Continguts digitals	Participació activa en les iniciatives digitals de país
	Creació i promoció de continguts digitals
	Promoció de programes de memòria històrica
Iniciatives col·lectives	Promoció d'espais i canals per a la creació de continguts digitals
	Creació de continguts audiovisuals
Funció de prescripció	Impuls de la biblioteca com a facilitadora, mediatra i prescriptora
	Facilitació de serveis a través de xarxes socials i web
	Identificació de diferents perfils d'usuaris per a la definició de serveis
	Aposta per l'excel·lència i la qualitat
	Accent en el valor de la qualitat en la selecció

3. La participació en les polítiques de cohesió social

- Biblioteques de Barcelona té una funció decisiva en el foment de la cohesió social i en el marc de les polítiques de ciutat.
- Els tres àmbits fonamentals són: la biblioteca com a espai públic de trobada, no exclouent; la biblioteca com a impulsora dels valors de la interculturalitat i dels valors comuns, i la biblioteca actuant en la prevenció de la fractura digital, minimitzant l'analfabetisme digital entre diferents segments de població de la ciutat i facilitant l'accés a la informació i la seva transformació en coneixement.

Àmbit	Línies d'actuació
Espai obert i de convivència	Iniciatives per donar a conèixer la biblioteca a col·lectius diversos
	Accions de promoció del carnet, per reforçar el sentit de pertinença
	Disseny de la programació cultural que integri els valors de cohesió
	Iniciatives per fomentar la convivència
Espai d'intercanvi de coneixements	Impuls del treball cooperatiu i complementari amb altres agents
	Accions per superar la fractura digital
	Activitats per promoure el coneixement de les diferents llengües
	Iniciatives per aprendre dels altres
	Impuls de programes intergeneracionals

4. L'aposta per l'accessibilitat global

- L'accessibilitat dels espais, dels continguts i dels serveis és un valor de la biblioteca pública i un dels aspectes cabdals per a Biblioteques de Barcelona.
- Hem de comptar amb l'entorn virtual per incrementar els nivells d'accessibilitat dels serveis.
- Per tal de millorar l'accessibilitat, s'ha de valorar l'ampliació de l'horari d'obertura en els equipaments de determinades zones que així ho requereixin.
- També la tecnologia mòbil i l'aplicació de la radiofreqüència (sistema d'informació i control sobre la circulació i els usos dels fons) haurien de facilitar i perfeccionar alguns dels serveis actuals.
- I en aquest repte, cal destacar la importància de millorar l'accessibilitat i d'aconseguir arribar amb les millors condicions a col·lectius amb necessitats i requeriments especials, amb dispositius de suport, amb la senyalització d'espais i serveis i amb els formats tecnològics utilitzats.

Àmbit	Línies d'actuació
Entorn virtual	Accés a més informació i serveis en línia
	Accés a informació i serveis per tecnologia mòbil
	Aposta pels continguts amb llicència <i>Creative Commons</i>
Entorn presencial	Garantia d'accés als espais i als serveis a les persones amb diferents discapacitats
	Impuls de programes per superar les dificultats en la lectura i en la comprensió lectora
	Introducció de la radiofreqüència
	Introducció de serveis mòbils per promoure i donar a conèixer els serveis de la biblioteca pública
	Adequació dels horaris a necessitats territorials específiques
	Impuls del treball cooperatiu i complementari amb altres agents

5. La resposta a la diversitat social i cultural

- Hem de donar resposta a una diversitat social i cultural més gran de la ciutat, deguda al fenomen migratori dels darrers anys i a la multiplicació de la mobilitat social. En aquest sentit és imprescindible incorporar en els equips de treball professionals amb bagatges culturals i habilitats lingüístiques apropiats per a aquest context.
- Incrementar iniciatives que ajudin a valorar els beneficis de la societat intercultural.
- Finalment, i complementant la tasca desenvolupada per altres organismes, hem de portar a terme amb ambició accions adreçades al coneixement i l'ús del català com a llengua vehicular i comuna entre aquesta ciutadania tan diversa.
- Biblioteques de Barcelona incorpora aquestes iniciatives en el Pla municipal per la interculturalitat de la ciutat.

Àmbit	Línies d'actuació
Societat intercultural	Participació activa en els programes del Pla municipal per la interculturalitat
	Activació de programes per facilitar la convivència: de relació, culturals i lingüístics
	Activitats per al coneixement intercultural
	Impuls de programes per reforçar els valors democràtics
	Coneixement del català com a llengua de comunicació
	Foment de l'aprenentatge de llengües
	Incorporació de professionals amb bagatges culturals diversos

6. La necessitat de conèixer millor els usuaris

- Per a la definició de serveis, i la seva comunicació selectiva, és fonamental conèixer i identificar els canvis en els usos de les biblioteques i els diferents perfils d'usuari, amb interessos diversos.
- El carnet de Biblioteques de Barcelona ens ajuda a conèixer qui són els nostres usuaris. Des de Biblioteques de Barcelona volem impulsar iniciatives perquè tots els usuaris disposin de carnet, per tal que els indicadors a partir del seu ús aportin una aproximació clara sobre les seves necessitats i demandes; també volem utilitzar altres mecanismes de coneixement de l'ús de les biblioteques, com poden ser les opinions de lectura dels usuaris o les plataformes dels webs socials.
- En l'àmbit de la segmentació de serveis, iniciar accions per arribar a grups identificats de no usuaris (gent gran) i per construir serveis més específics per a determinats perfils d'usuaris (col·lectiu jove).

Àmbit	Línies d'actuació
Usuaris	Coneixement dels diferents perfils d'usuaris Promoció del carnet Increment de l'anàlisi dels canals de participació i d'intercanvi Promoció d'estudis qualitius amb els sectors de gent gran i de joves Definició d'estratègies per arribar a aquests col·lectius Definició d'un servei bibliotecari específic per a gent jove
Usos	Anàlisi dels diferents usos de la biblioteca, presencials i virtuals Adequació d'espais i serveis als canvis

7. La construcció de l'acció a partir de la cooperació i la participació

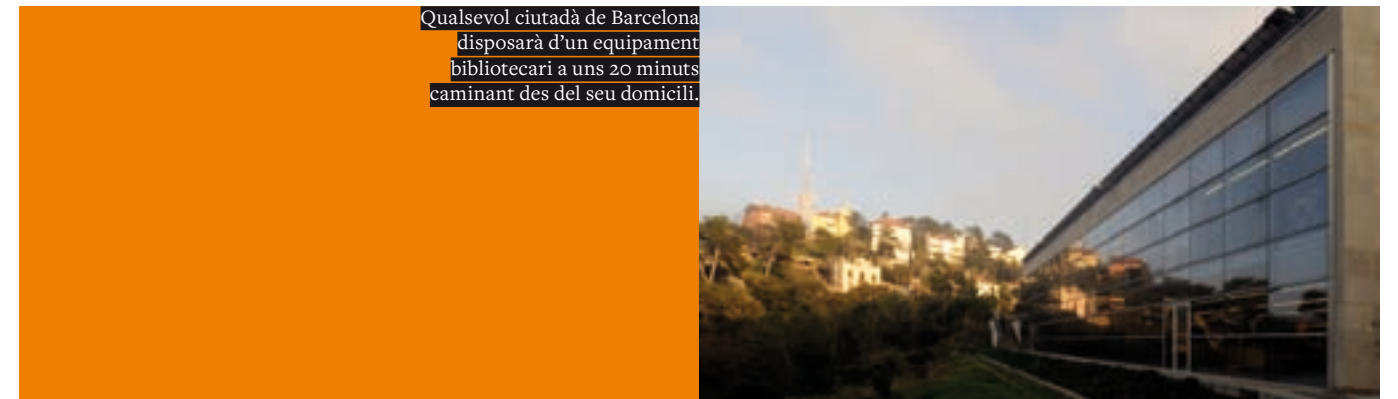
- Promoure la comunicació i la participació dels usuaris en la definició d'espais i serveis ha de ser un dels eixos de treball de Biblioteques de Barcelona en els anys vinents. Hem de saber escoltar.
- En l'esfera virtual, les xarxes socials i altres dinàmiques de treball cooperatiu han de servir per intensificar aquesta implicació, creant comunitat i coresponsabilitat dels usuaris i de la resta de ciutadans amb la biblioteca.
- En paral·lel també s'han de desplegar, en coordinació amb els diferents districtes de la ciutat, altres mecanismes de participació territorial. Aquests han de servir per ajustar la implicació de l'equipament bibliotecari en el territori en què està actuant i per complementar la mirada més sectorial i global que es dona a la Comissió de Lectura Pública.

Àmbit	Línies d'actuació
Comunicació	Impuls dels nous canals de comunicació digitals Comunicació a partir de perfils i sectors específics Incorporació activa del màrqueting de serveis
Cooperació	Increment de la cooperació amb els sectors socials Increment de la cooperació amb els sectors educatius Impuls de la cooperació territorial
Participació	Impuls del rol actiu de la Comissió de Lectura Pública Participació activa en els consells d'equipaments i altres mecanismes de participació territorial Ús de les xarxes socials com a canals de participació Creació de comunitats actives Compromís de retorn a les propostes i iniciatives Impuls del voluntariat, obrint noves vies d'actuació Participació activa en el Pla director municipal de participació ciutadana

8. L'adequació dels perfils professionals

- Per a l'adequació dels espais i serveis bibliotecaris al nou context social, caldrà repensar i reorientar els perfils professionals dels equips de treball de Biblioteques de Barcelona.
- Caldrà fer evolucionar els perfils dels equips i incorporar-ne de nous. Per destacar-ne alguns aspectes, en l'apartat de planificació, d'administració i de gestió, caldrà reforçar i ampliar les funcions de comunicació i màrqueting, d'una banda, i les de suport tècnic en l'entorn de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, de l'altra.
- En l'apartat d'atenció al públic, cal aprofundir en les facultats dels bibliotecaris per actuar com a prescriptors i orientadors per als diferents usuaris per tal de donar resposta als seus interessos.
- Al mateix temps, caldrà treballar en l'especialització dels equips de cada biblioteca en funció de l'especificitat dels fons de cadascuna i, també, en funció de les característiques socials del territori on estan ubicades.

Àmbit	Línies d'actuació
Perfils professionals	Revisió del catàleg de llocs de treball de Biblioteques de Barcelona
	Reformulació del catàleg de competències, a partir de l'anàlisi de necessitats
	Reforç del perfil de formadors en els equips
	Millora de les competències com a prescriptors
	Millora de les competències relacionades amb el treball en cooperació i en xarxa
	Reforç de les competències tecnològiques
	Incorporació als equips de nous perfils, segons necessitats de la biblioteca
	Implementació de les especialitzacions: àrees infantils i TIC
Reformulació de les funcions de les biblioteques de districte amb relació a les biblioteques de proximitat	

9. La proximitat i la sostenibilitat com a valors centrals

- La proximitat és un dels valors de Biblioteques de Barcelona. En finalitzar el desplegament de la xarxa qualsevol ciutadà de Barcelona disposarà d'un equipament bibliotecari a uns 20 minuts caminant des del seu domicili (aproximadament, 800 metres).
- A més, tot i que les Biblioteques de Barcelona ofereixen un seguit de serveis bàsics comuns, establerts per un catàleg de serveis estandarditzats, és important que cada biblioteca tingui el seu propi projecte d'equipament d'acord amb les característiques singulars de cada barri i territori on s'ubica.
- Biblioteques de Barcelona vol que el principi de sostenibilitat sigui un dels fonaments tant de cara a la construcció de nous equipaments com de cara a la seva gestió i funcionament; sostenibilitat que tant fa referència a la vessant mediambiental com a l'econòmica i social.
- Després de més de deu anys des de l'inici del desplegament del Pla de Biblioteques de Barcelona, alguns dels equipaments bibliotecaris de la ciutat necessiten una revisió i posada al punt en el manteniment i la millora dels edificis i en la recerca d'una eficàcia i eficiència energètica més gran. Biblioteques de Barcelona vol que cada biblioteca disposi i asseguiri el grau de confort i qualitat que ha tingut fins ara.

Àmbit	Línies d'actuació
Proximitat	Definició del catàleg de serveis de ciutat i projectes de centre per biblioteca
Usos	Planificació dels nous projectes i serveis amb criteris de sostenibilitat
	Impuls de la cooperació interinstitucional en la gestió
	Recerca de noves vies de finançament per a projectes concrets
	Millora de les instal·lacions des d'una perspectiva mediambiental
	Millora de les polítiques de manteniment en els equipaments
	Iniciatives a les biblioteques per a la conscienciació mediambiental

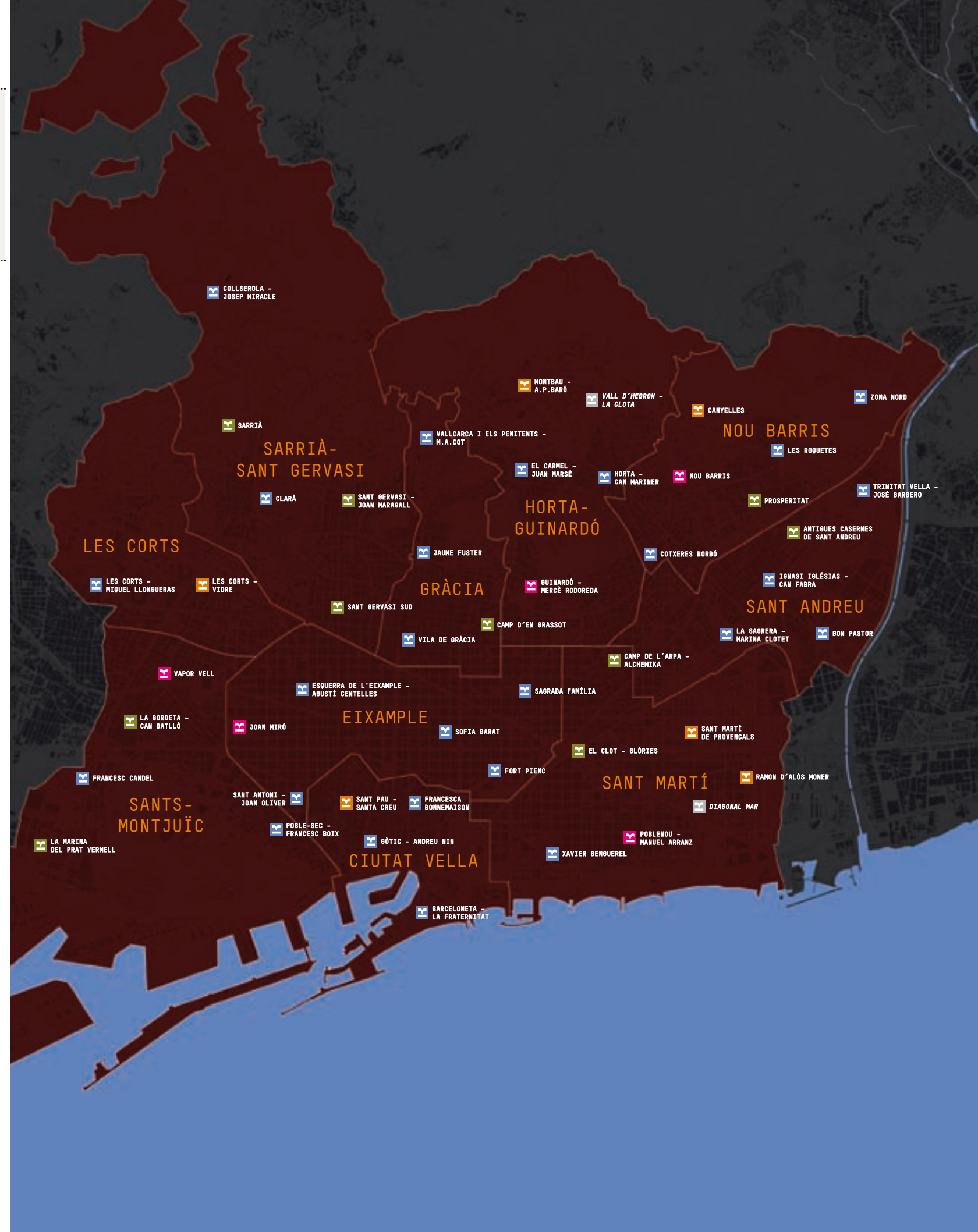
La xarxa de Biblioteques de Barcelona al 2020

- Sense intervenció prevista
- Nova biblioteca
- Trasl·lat a nou equipament
- Actuació de millora
- En funció creixement població

10. El desplegament de la xarxa territorial el 2020

Avaluades les necessitats de la ciutat en funció de les zones de transformació urbana que comporten una redistribució de la població, i de les noves necessitats socials de determinats territoris, la xarxa de biblioteques públiques de la ciutat de Barcelona podria disposar al final del 2020 de com a màxim 50 biblioteques a les quals caldrà sumar la Biblioteca Central Urbana de Barcelona (Biblioteca Pública de l'Estat, BPE).

- 8 noves biblioteques i 10 actuacions de millora
- La xarxa de biblioteques públiques de Barcelona:
 - 50 biblioteques (10 de districte i 40 de proximitat)
 - La BPE

Àmbit	Línies d'actuació
Cooperació institucional	Redefinició del marc de cooperació i de suport de la Diputació de Barcelona, depenent del creixement de la xarxa de biblioteques de la ciutat Cooperació amb els districtes en la definició dels programes funcionals dels nous equipaments Impuls, conjuntament amb els districtes, de les intervencions de millora necessàries en els equipaments existents Definició del marc de cooperació amb la Generalitat de Catalunya, pel que fa al suport a la inversió i a la prestació de determinats serveis nacionals i a la participació de Biblioteques de Barcelona en projectes d'abast de país

Planificació per al període 2011-2020

- Intervencions previstes
- Obres en curs
- En fase de projecte
- En funció creixement població

Biblioteca	Nova biblioteca	Nou equipament	Intervencions de millora
Ciutat Vella			
Sant Pau – Santa Creu		2015-2019	
L'Eixample			
Esquerra de l'Eixample – A. Centelles		2011	
Joan Miró			2011-2015
Sants-Montjuïc			
Vapor Vell			2015-2019
La Marina del Prat Vermell	2015-2019		
La Bordeta - Can Batlló	2015-2019		
Les Corts			
Les Corts – Vidre		2011-2015	
Sarrià-Sant Gervasi			
Sant Gervasi – Joan Maragall	2011-2015		
Sarrià	2015-2019		
Sant Gervasi Sud	2015-2019		
Gràcia			
Vallcarca i els Penitents – M. A. Cot	2011		
Camp d'en Grassot	2015-2019		
Horta-Guinardó			
Guinardó – Mercè Rodoreda			2011-2015
Montbau – Albert Pérez Baró		2015-2019	
Vall d'Hebron – La Clota			
Nou Barris			
Canyelles		2015-2019	
Nou Barris			2011-2015
Cotxeres Borbó		2011	
Prosperitat	2011-2015		
Sant Andreu			
Trinitat Vella – José Barbero	2011		
Antigues Casernes de Sant Andreu	2011-2015		
Sant Martí			
Poblenou – Manuel Arranz			2011-2015
Ramon d'Alòs – Moner		2015-2019	
Sant Martí de Provençals		2015-2019	
Camp de l'Arpa – Alchemika	2012		
El Clot – Glòries	2013		
Diagonal Mar			

11. La construcció d'una dimensió del servei amb mirada metropolitana

- Tot i que cal desenvolupar encara més la vinculació de les Biblioteques de Barcelona amb els territoris dels barris i districtes de la ciutat on estan emplaçades, s'ha de començar a considerar la seva dimensió metropolitana. La propera construcció de la Biblioteca Central Urbana (Biblioteca Pública de l'Estat, BPE), al costat del Parc de la Ciutadella, ha de ser definitiva per tal d'encaminar aquest servei també en aquesta direcció.

Àmbit	Línies d'actuació
Biblioteques metropolitanes	Relació amb les biblioteques de l'àrea metropolitana per intercanviar experiències i compartir projectes
	Cooperació per compartir recursos en la definició de serveis
	Coordinació en la programació cultural
	Comunicació amb les ciutats metropolitanes en la fase de planificació de nous equipaments

12. La vinculació de la Biblioteca Central Urbana de Barcelona (Biblioteca Pública de l'Estat, BPE) a la xarxa de la ciutat

- La construcció de la Biblioteca Pública de l'Estat (BPE) a Barcelona ha de ser una oportunitat per vincular aquesta biblioteca a la xarxa local existent. La BPE ha de tenir funcions més enllà de les locals i/o metropolitanes, però aquesta constatació no ha de ser incompatible amb el fet que sigui la central de la ciutat, com ja passa amb altres equipaments culturals.
- Amb la BPE en funcionament, caldrà ressituar les funcions de les biblioteques de districte i de proximitat.
- I caldrà introduir canvis en la gestió actual del servei. Modificació d'Estatuts del Consorci de Biblioteques de Barcelona.

Àmbit	Línies d'actuació
BPE en construcció	Definició dels diferents nivells de funcions de la biblioteca, segons l'àrea d'influència
	Definició de l'encaix de la BPE en la xarxa de ciutat
	Establiment d'acords estables de cooperació entre les diferents administracions
BPE en funcionament	Redefinició del marc d'actuació i funcionament del Consorci de Biblioteques de Barcelona
	Redefinició dels tres nivells de servei a la ciutat: BPE, districte i proximitat

Biblioteques de Barcelona el 2020

Un cop avaluades les necessitats de la ciutat en funció de les zones de transformació urbana que comporten una redistribució de la població, i de les noves necessitats socials de determinats territoris, la xarxa de biblioteques de la ciutat de Barcelona podria disposar al final del 2020 de com a màxim 50 biblioteques, a les quals caldrà sumar la Biblioteca Central Urbana de Barcelona (Biblioteca Pública de l'Estat, BPE)

La proximitat és un dels valors de Biblioteques de Barcelona. En finalitzar el desplegament de la xarxa, qualsevol ciutadà de Barcelona disposarà d'un equipament bibliotecari a uns 20 minuts caminant des del seu domicili (aproximadament, 800 metres).

Aquestes propostes comportaran el manteniment de l'esforç inversor de l'Ajuntament de Barcelona durant el període 2011-2020; s'iniciarà així una nova etapa per al Consorci de Biblioteques de Barcelona, l'ens gestor de la realitat bibliotecària de la ciutat, i es renovarà la cooperació entre les diferents institucions públiques implicades.

Cal posar l'accent en la funció orientadora i prescriptora de la biblioteca pública. El seu rol de mediació és fonamental en un entorn d'accés il·limitat a la informació i de diversitat creixent. I, a més, per al seu reconeixement, és prioritària la seva capacitat de generació de continguts amb valor afegit.

En resum	
	Una xarxa de 50 equipaments de proximitat i la Biblioteca Central Urbana
	Una biblioteca a uns 20 minuts a peu des de totes les llars de Barcelona
	Més del 60 % de la població de Barcelona amb carnet de biblioteca
	Més presència de joves i de gent gran a la biblioteca pública
	Biblioteques adaptades al territori i a la seva població en els espais i els serveis
	Espais oberts i relacionals, pensats per als usuaris
	Biblioteques que des de la realitat local faciliten la connectivitat global
	Biblioteques que, amb una col·lecció física i virtual, aposten per la qualitat en la selecció i pel valor de l'especialització

APÈNDIXS

APÈNDIX 1. INTERVENCIIONS FETES DURANT EL PERÍODE DEL PLA 1998-2010

Nom			
Biblioteca Barceloneta – La Fraternitat			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	01 Ciutat Vella	Foment de Ciutat Vella	Nova biblioteca
Arquitecte		Tipus d'actuació	
Josep Maria Rovira Gimeno		Nova biblioteca	
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
Construccions i Instal·lacions Rin SA (Fase I); Teyco SL (Fase II)		Comercial Prous	
Data inici obres		Data inauguració	
Gener 2000		22/05/2001	
Adreça		Característiques de l'edifici	
Comte de Santa Clara, 8-10 08003 Barcelona Tel. 93 443 0 105 b.barcelona.b@diba.cat www.bcn.cat/bibbarceloneta		886 m ² 4 plantes	
Descripció			
La biblioteca ocupa, des de l'any 2001, l'edifici modernista de l'antiga cooperativa obrera La Fraternitat, obra de Francesc Guàrdia i Vidal, rehabilitat per Josep Maria Rovira. Amb l'ampliació de la planta baixa de l'edifici el 2008, obra també de Josep Maria Rovira en col·laboració amb Orlando González, es van recuperar la façana original de l'edifici del carrer de Sant		Carles i les finestres laterals de la planta baixa dels carrers dels Pescadors i del Comte de Santa Clara.	

Nom			
Biblioteca Gòtic – Andreu Nin			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	01 Ciutat Vella	Foment de Ciutat Vella	Nova biblioteca
Arquitecte		Tipus d'actuació	
Ramón Farré-Escofet París; Massimo Preziosi M1441		Nova biblioteca	
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
Levante		MTC Office Solutions	
Data inici obres		Data inauguració	
Juliol 2009		02/05/2010	
Adreça		Característiques de l'edifici	
La Rambla, 30-32 08002 Barcelona Tel. 93 343 73 69 b.barcelona.an@diba.cat www.bcn.cat/bibgotic		993,90 m ² 1 planta	
Descripció			
Està situada a la planta baixa de l'antic Gran Hotel Falcón (1879). Porta el nom d'Andreu Nin, secretari general de la CNT, dirigent destacat del POUM i traductor al català dels grans mestres de la novel·la russa. El projecte arquitectònic ha creat un espai únic que recupera l'accés directe des de la Rambla. La resta de l'edifici és compartit amb l'Escola Superior de Disseny Elisava.			

Nom			
Biblioteca Fort Pienc			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	02 Eixample	Proeixample	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Josep Llinàs Carmona	Quim Pintó PFP Disseny gràfic		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Fomento de Construcciones y Contratas	Espacio Activo		
Data inici obres	Data inauguració		
Octubre 2001	23/04/2003		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Plaça del Fort Pienc, 4-5 08013 Barcelona Tel. 93 265 24 35 b.barcelona.fp@diba.cat www.bcn.cat/bibfortpienc	1.091 m ² 3 plantes		
Descripció			
Edifici de nova construcció que el mateix any en què es va inaugurar (2003) va rebre el premi <i>Ciutat de Barcelona</i> d'arquitectura i urbanisme pel conjunt d'edificis de l'illa Fort Pienc (residència d'avis, biblioteca, mercat, escola bressol i centre cívic). La biblioteca és a l'interior d'una illa de geometria irregular, atípica amb relació a la que defineix la resta de l'Eixample.			

Nom			
Biblioteca Sagrada Família			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Districte	02 Eixample	Proeixample	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Manuel Ruisánchez Capelastegui	Quim Pintó PFP Disseny gràfic		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Fomento de Construcciones y Contratas	MTC Office Solutions, Bibliotecas BCI S.A., Espacio Activo		
Data inici obres	Data inauguració		
Juliol 2005	12/07/2007		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Provença, 488 08025 Barcelona Tel. 93 450 87 33 b.barcelona.sf@diba.cat www.bcn.cat/bibsagradafamilia	2.900 m ² 4 plantes		
Descripció			
Neix de la reforma d'un edifici existent en desús i forma part d'un conjunt d'equipaments públics: mercat, centre cívic i aparcament. El nou ús de l'edifici requereix espais oberts i llum natural. Un buidatge vertical que va sorgir després d'eliminar la crugia central dóna forma a l'edifici: el divideix en dos cossos paral·lels on s'organitzen les diferents àrees i introdueix un espai de llum i comunicació al mig de la biblioteca. Les escales que pugen des		de l'entrada fins al tercer pis formen una amalgama de graons penjats en el buit. Els espais de la biblioteca es descobreixen tot passejant-hi.	

Nom			
Biblioteca Sant Antoni – Joan Oliver			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	02 Eixample	Proeixample	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
RCR Aranda Pigem Vilalta Arquitectes	RCR Aranda Pigem Vilalta Arquitectes		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Vias y Construcciones	Bibliotecas BCI SA		
Data inici obres	Data inauguració		
Juliol 2005	04/11/2007		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Comte Borrell, 44-46 08015 Barcelona Tel. 93 329 72 16 b.barcelona.jo@diba.cat www.bcn.cat/bibcanmariner	1.322 m ² 5 plantes		
Descripció	convencionals: un espai quàdruple que connecta tot l'edifici, una grada amb punts de lectura i estada informals, i una passera que dóna accés a l'àrea infantil, entre altres.		
Forma part d'un projecte de recuperació d'interior d'illa, amb façana al carrer de Comte Borrell, i comparteix espai amb un casal d'avis. La biblioteca fa de porxo d'entrada a l'illa i configura els diferents espais en vertical, en cinc plantes. La integració en l'entorn urbà es fa palès també des de l'interior, ja que esdevé un mirador dins l'illa. El projecte genera uns ambients gens			

Nom			
Biblioteca Sofia Barat			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	02 Eixample	Proeixample	Nou equipament
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Judith Massana	RCR Aranda Pigem Vilalta Arquitectes		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Exisa	Industrias Gama		
Data inici obres	Data inauguració		
Octubre 1997	Juliol 2000		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Girona, 64-68 (interior) 08028 Barcelona Tel. 93 231 77 67 b.barcelona.sb@diba.cat www.bcn.cat/bibsofiabarar	535 m ² 3 plantes		
Descripció	un interior d'illa de l'Eixample amb el mateix nom: jardins de Sofia Barat.		
Es va crear l'any 1971 al carrer de la Diputació (en un espai que el Col·legi Sagrat Cor va cedir a la Diputació de Barcelona) i va romandre en aquesta ubicació durant vint-i-vuit anys, fins al desembre del 1999. Porta el nom de Sofia Barat, religiosa francesa fundadora de la Societat del Sagrat Cor de Jesús i dedicada a l'ensenyament. L'edifici actual, al carrer de Girona 64, recupera			

Nom			
Biblioteca Francesc Candel			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	03 Sants-Montjuïc	Regesa	Nou equipament
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Josep Lluís Canosa i Magret	Josep Lluís Canosa i Magret		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Teyco SL	MTC Office Solutions		
Data inici obres	Data inauguració		
Gener 2005	26/11/2006		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Amnistia Internacional, 10 08038 Barcelona Tel. 93 332 53 75 b.barcelona.fc@diba.cat www.bcn.cat/bibfrancesccandel	2.091 m ² 2 plantes		
Descripció	Candel, un autor compromès, amb una gran part de la seva obra dedicada a l'onada migratòria espanyola a la regió barcelonina a mitjan segle xx.		
La biblioteca ocupa una part d'un dels antics edificis que componen l'espai conegut popularment amb el nom <i>Illa Philips</i> , concretament el de la fàbrica de làmpades elèctriques d'aquesta marca, construïda el 1954. El projecte manté l'estructura de la nau industrial i genera una gran terrassa que mira als jardins dels Drets Humans. Pren el nom de l'escriptor i veí del barri Francesc			

Nom			
Biblioteca Poble-sec – Francesc Boix			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	03 Sants-Montjuïc	Dte. Sants-Montjuïc	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Jaume Graells	Josep Lluís Canosa i Magret		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Rehacsa	Comercial Prous SA		
Data inici obres	Data inauguració		
Setembre 2000	15/09/2001		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Blai, 34 08004 Barcelona Tel. 93 443 01 05 b.barcelona.ps@diba.cat www.bcn.cat/bibfrancescboix	539 m ² 3 plantes		
Descripció	L'edifici va ser construït el 1889 per la societat benèfica <i>Juntas de Señoras de Salas de Asilo</i> per ubicar-hi una escola. La <i>Federació Anarquista Ibèrica (FAI)</i> el va ocupar durant la guerra civil, i durant la dictadura es va convertir en la seu de la Falange. En arribar la democràcia, l' <i>Associació de Veïns</i> va mobilitzar entitats i partits polítics i va reivindicar un equipament públic a l'edifici, procés que va culminar amb la inauguració el 1991 d'un centre		
cívic. Les obres per adaptar l'edifici com a biblioteca van començar al setembre del 2000. La biblioteca porta el nom de Francesc Boix en reconeixement al fotoperiodista veí del barri que va ser fet presoner en acabar la guerra civil espanyola i va ser enviat al camp de concentració de Mauthausen, on va poder treure uns 2.000 negatius de fotografies fetets dins el camp que van servir per inculpar alts comandaments nazis en el procés de Nuremberg.			

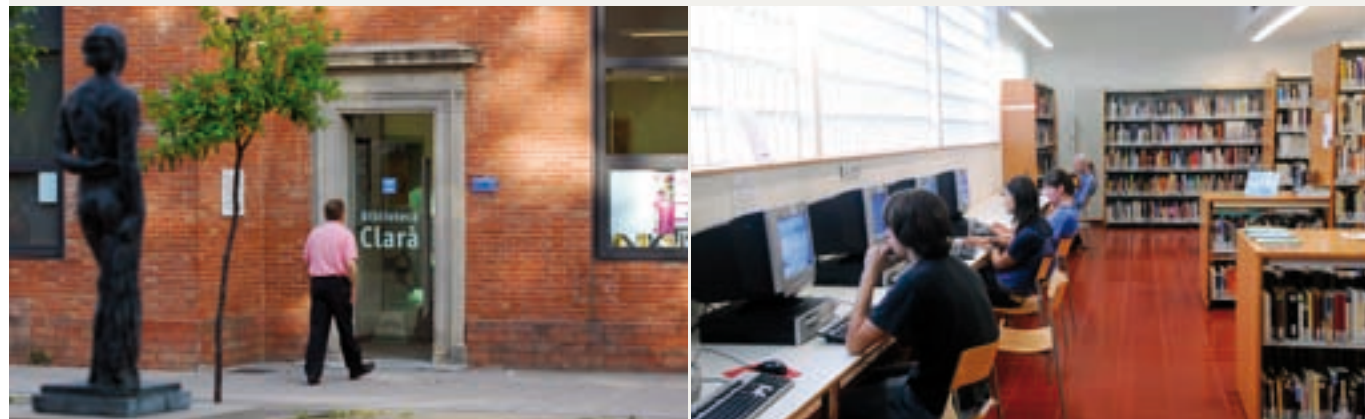
Nom			
Biblioteca Vapor Vell			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Districte	03 Sants-Montjuïc	Dte. Sants-Montjuïc	Nou equipament
Arquitecte			
Josep Maria Julià			
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
Fomento de Construcciones y Contratas		Industrias Gama	
Data inici obres		Data inauguració	
Novembre 1998		08/10/2000	
Adreça		Característiques de l'edifici	
Ptge. del Vapor Vell, 1 08028 Barcelona Tel. 93 409 72 31 b.barcelona.vv@diba.cat www.bcn.cat/bibvaporvell		2.000 m ² 3 plantes	
Descripció			
<p>Ocupa l'antiga fàbrica <i>Güell, Ramis i Cia.</i>, popularment coneguda amb el nom Vapor Vell en contraposició a la fàbrica de l'<i>Espanya Industrial</i> anomenada Vapor Nou. Construïda el 1844, va funcionar com a fàbrica tèxtil fins al 1890, any en què va tancar les portes. Des d'aquesta data fins al final de la dècada dels noranta va tenir diferents usos. Els moviments veïnals que reivindicaven l'edifici com a equipament per al barri es van</p>		<p>anar succeint des de la dècada dels setanta. El 1985, el Vapor Vell va ser declarat bé cultural d'interès nacional en la categoria de monument històric, i es va començar a recuperar per fer-ne equipaments. Comparteix edifici amb el <i>CEIP Barrufet</i>.</p>	

Nom			
Biblioteca Les Corts – Miquel Llongueras			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Districte	04 Les Corts	Dte. Les Corts	Nova biblioteca
Arquitecte			
Pere Joan Ravetllat, Carme Ribas			
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
ACS, proyectos, obras y contratas		Frapon	
Data inici obres		Data inauguració	
1998		15/10/2000	
Adreça		Característiques de l'edifici	
Riera Blanca, 1-3 08028 Barcelona Tel. 93 449 31 07 b.barcelona.ml@diba.cat www.bcn.cat/bibmlongueras		1.431 m ² 4 plantes	
Descripció			
<p>Edifici de nova construcció dóna a un jardí interior d'illa recuperat amb posterioritat a la inauguració de la biblioteca. Comparteix espai amb altres equipaments del districte. Rep el nom de Miquel Llongueras (Barcelona 1942-1998), regidor del districte de Les Corts quan va morir.</p>			

Nom			
Biblioteca Clarà			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	05 Sarrià-Sant Gervasi		Nova biblioteca
Arquitecte			
Tonet Sunyer			
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
F. Closa Alegret SA		Frapont	
Data inici obres		Data inauguració	
Maig 1998		25/02/2000	
Adreça		Característiques de l'edifici	
Dr. Carulla, 22-24 08017 Barcelona Tel. 93 280 15 47 b.barcelona.cl@diba.cat www.bcn.cat/bibclara		719 m ² 2 plantes	
Descripció			
La biblioteca està situada a l'edifici obra de Duran i Reynals d'estil racionalista que va ser el taller de Josep Clarà i Ayats, escultor noucentista (Olot, 1878 - Barcelona, 1958). Disposa d'un jardí d'ús públic de 1.227 m ² amb cinc escultures de Josep Clarà.			

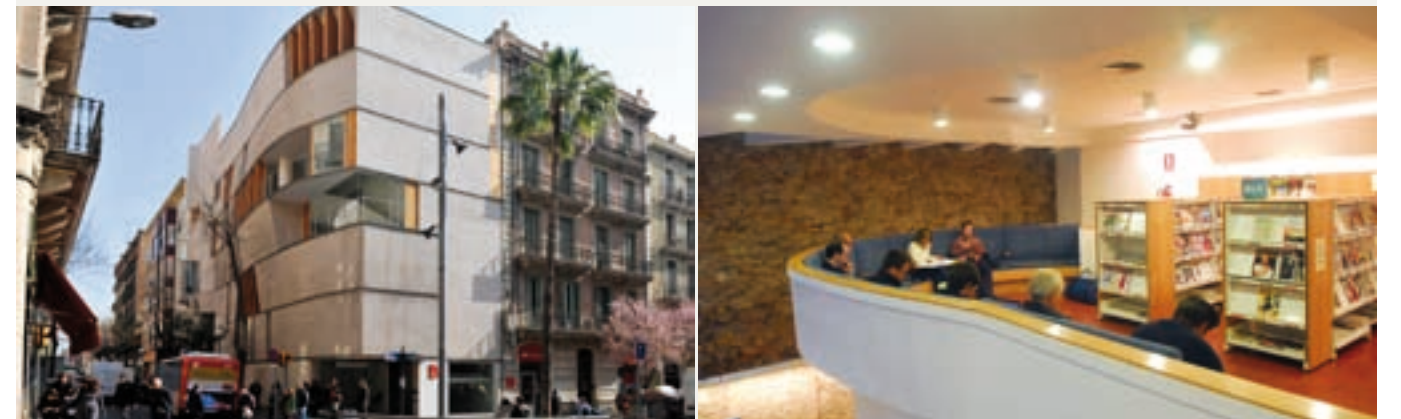
Nom			
Biblioteca Collserola – Josep Miracle			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	05 Sarrià-Sant Gervasi	Dte. Sarrià-Sant Gervasi	Nova biblioteca
Arquitecte			
Josep Manel Melo – Joan Rovira			
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
Construccions Bosch Pascal SA		Espacio Activo	
Data inici obres		Data inauguració	
Març 2001		05/07/2002	
Adreça		Característiques de l'edifici	
Reis Catòlics, 16-34 08017 Barcelona Tel. 93 406 91 11 b.barcelona.co@diba.cat www.bcn.cat/bibcollserola		460 m ² 1 planta	
Descripció			
Està situada a l'extrem oest del barri de Vallvidrera, en una esplanada artificial que l'edifici delimita i a la qual dona sentit. Són remarcables les vistes: en dies molt clars es pot veure fins a Montserrat. Comparteix edifici amb el <i>Centre Cívic Vallvidrera – Manuel Vázquez Montalbán</i> . La biblioteca rep el nom de Collserola – Josep Miracle en homenatge a l'escriptor i editor veí del barri.			

Nom			
Biblioteca Jaume Fuster			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Districte	06 Gràcia	Dte. Gràcia / BIMS	Nou equipament
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Josep Llinàs – Joan Vera	Quim Pintó PFP Disseny gràfic		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Dragados	Industrias Gama		
Data inici obres	Data inauguració		
Novembre 2002	13/11/2005		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Pl. de Lesseps, 20-22 08023 Barcelona Tel. 93 368 45 64 b.barcelona.jf@diba.cat www.bcn.cat/bibjaumefuster	5.636 m ² 4 plantes		
Descripció	de façanes que fonen el mateix volum de la biblioteca amb els edificis posteriors. Va rebre el premi FAD 2006 i Josep Llinàs va ser guardonat amb el <i>Premi Nacional d'Arquitectura i Espai Públic</i> de la Generalitat de Catalunya. Porta el nom de l'escriptor Jaume Fuster (Barcelona, 1945 – l'Hospitalet de Llobregat, 1998). Comparteix espai amb l'arxiu municipal.		

Nom			
Biblioteca Vila de Gràcia			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	06 Gràcia	Dte. Gràcia	Nova biblioteca
Arquitecte	Empresa mobiliari		
Josep Llinàs	Espacio Activo		
Empresa constructora	Data inauguració		
Lluís Casas	12/05/2002		
Data inici obres	Característiques de l'edifici		
Novembre 2000	1.024 m ² 3 plantes		
Adreça	Descripció		
Torrent de l'Olla, 104 08012 Barcelona Tel. 93 284 77 90 b.barcelona.vg@diba.cat www.bcn.cat/bibviladegracia	Està situada en una cruïlla neuràlgica de Gràcia, on s'encreuen dues vies importants: el Torrent de l'Olla i la travessera de Gràcia. El solar té les dimensions comunes al teixit de Gràcia. El projecte aconsegueix encabir un programa funcional que supera la dimensió del solar i fa d'aquest desajustament la clau per organitzar i donar forma a la biblioteca amb dobles espais que dignifiquen el soterrani i diferents graus de bombament de la façana que hi confereixen singularitat.		

Nom			
Biblioteca El Carmel – Juan Marsé			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	07 Horta-Guinardó	Dte. Horta-Guinardó	Nova biblioteca
Arquitecte			
Josep Llinàs			
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Calbet – Elias – Gruartmoner	Comercial Prous SA		
Data inici obres	Data inauguració		
12/11/2001	11/10/2003		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Murtra, 135-145 08032 Barcelona Tel. 93 265 24 35 b.barcelona.jma@diba.cat www.bcn.cat/bibelcarmel	2.392 m ² 5 plantes		
Descripció			
Situada a la falda nord-est del turó del Carmel, aprofita el desnivell de la muntanya. Des del carrer se'n veuen tres plantes, i se n'hi afegeixen fins a cinc de subterrànies, tres de les quals fan d'aparcament. Cal remarcar la gran terrassa, des de la qual en dies molt clars es pot veure fins al Montseny i el Maresme. Rep el nom de Juan Marsé com a homenatge a l'autor que ha situat una		gran part de les seves novel·les al districte d'Horta-Guinardó, en concret al barri del Carmel.	

Nom			
Biblioteca Guinardó – Mercè Rodoreda			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Districte	07 Horta-Guinardó	Dte. Horta-Guinardó	Nova biblioteca
Arquitecte			
Màrius Quintana			
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Closa Alegret SA (Fase I); Copisa (Fase II)	Comercial Prous SA		
Data inici obres	Data inauguració		
Octubre 1995	11/04/1999		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Camèlies, 76-80 08027 Barcelona Tel. 93 345 31 70 b.barcelona.mr@diba.cat www.bcn.cat/bibmercerodoreda	2.060 m ² 3 plantes		
Descripció			
Edifici de nova construcció que s'adapta a les necessitats i la configuració del solar, i al perímetre de l'aparcament sobre el qual s'aixeca. La biblioteca s'orienta al Parc de les Aigües i, juntament amb la urbanització de l'entorn, culminen la reforma de l'indret. Rep el nom de Mercè Rodoreda (Barcelona, 1908 - Girona, 1983), la novel·lista més important de la postguerra i autora de la novel·la catalana més aclamada de tots els temps.			

Nom			
Biblioteca Horta – Can Mariner			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	07 Horta-Guinardó	Dte. Horta-Guinardó	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Josep Vila Bayó, Taller d'Enginyeria Ambiental SL	Columna Torelló, Taller d'Enginyeria Ambiental SL		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Acciona	Comercial Prous SA		
Data inici obres	Data inauguració		
Setembre 2005	03/02/2008		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Vent, 1 08031 Barcelona Tel. 93 420 82 85 b.barcelona.cm@diba.cat www.bcn.cat/bibcanmariner	2.211 m ² 2 plantes		
Descripció			
Està situada al nucli antic del barri d'Horta, al recinte de l'antiga masia Can Mariner, inclosa al Catàleg de Patrimoni Arquitectònic de la ciutat, l'origen de la qual es remunta al segle XI i que ha estat objecte de diverses remodelacions al llarg dels segles. El projecte ha estat de rehabilitació i ampliació de la superfície sense desvirtuar volumètricament l'edifici existent, mitjançant un nou		volum annex i en planta soterrani. També s'ha recuperat el jardí com a espai públic per al barri.	

Nom			
Biblioteca Montbau – Albert Pérez Baró			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	07 Horta-Guinardó	Dte. Horta-Guinardó	Nova biblioteca
Arquitecte	Empresa constructora		
Amado García	Constraula		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Constraula	Comercial Prous		
Data inici obres	Data inauguració		
Octubre 2000	05/07/2001		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Àngel Marquès, 4-6 08035 Barcelona Tel. 93 427 07 47 b.barcelona.m@diba.cat www.bcn.cat/bibmontbau	570 m ² 1 planta		
Descripció			
Rehabilitació i ampliació d'un edifici ja existent de planta única organitzada al voltant d'un pati interior amb jardí. L'origen d'aquest equipament es remunta a l'any 1980, quan un grup de voluntaris de l'Associació de Veïns de Montbau, amb el suport de diverses entitats culturals, va obrir la <i>Biblioteca Popular de Montbau</i> , que l'any 2001 es va integrar a Biblioteques de		Barcelona. Deu el seu nom, Albert Pérez Baró, a qui va ser un reconegut estudiós de temes socials, divulgador de la doctrina cooperativista, gran amic de la biblioteca i veí del barri.	

Nom			
Biblioteca Les Roquetes			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	08 Nou Barris	ProNouBarris SA	Nou equipament
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Alfons Soldevila Riera	Alfons Soldevila Riera		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Teyco SL	MTC Office Solutions		
Data inici obres	Data inauguració		
21/09/2006	24/05/2008		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Via Favència, 288 B 08042 Barcelona Tel. 93 276 87 85 b.barcelona.lr@diba.cat www.bcn.cat/biblesroquetes	1.193 m ² 2 plantes		
Descripció			
La biblioteca és el resultat del projecte de remodelació i ampliació d'un edifici que acollia un antic centre cívic. El projecte arquitectònic pretén contrastar la imatge exterior, contundent i monolítica, amb un interior confortable, càlid i en el qual s'ha treballat l'aprofitament de la llum solar amb lluernes orientades al nord.			
			

Nom			
Biblioteca Zona Nord			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	08 Nou Barris	ProNouBarris SA	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Rafael Perera i Leoz	Rafael Perera i Leoz		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Construcciones Benjumea SA	MTC Office Solutions; Bibliotecas BCI SA		
Data inici obres	Data inauguració		
13/11/2006	29/11/2010		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Vallcivera, 3 bis 08033 Barcelona Tel. 93 353 75 19 b.barcelona.zn@diba.cat www.bcn.cat/bibzonanord	1.462 m ² 2 plantes		
Descripció			
Edifici de nova construcció que conjuga els requisits d'un equipament cultural amb els condicionants del solar. Es va fer un buidatge de la muntanya, s'hi va inserir l'edifici i es va cobrir de terra i vegetació fins a recuperar la topografia original.			
			

Nom			
Biblioteca Bon Pastor			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	09 Sant Andreu	Dte. Sant Andreu	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Ricard Nieves	Jordi Matas i Associats		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Benjumea	Jordà		
Data inici obres	Data inauguració		
Maig 2003	06/11/2004		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Estadella, 62 08003 Barcelona Tel. 93 265 24 35 b.barcelona.jma@diba.cat www.bcn.cat/bibelcarmel	1.574 m ² 4 plantes		
Descripció	com a fil conductor. A partir d'una selecció dels dibuixos fets, aquest col·lectiu va crear una sèrie d'escultures de ferro forjat que componen una instal·lació permanent a la biblioteca.		
Edifici al centre del barri del Bon Pastor amb una volumetria simple que interpreta el programa des de la simplicitat i la facilitat d'ús. Abans de la inauguració es va posar en marxa el projecte <i>Cel.Obert</i> , ideat i coordinat pel col·lectiu <i>Experimentem amb l'Art</i> , com a projecte educatiu pensat perquè els nens i les nenes del barri coneguessin i utilitzessin la biblioteca amb la creativitat			

Nom			
Biblioteca Garcilaso			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	09 Sant Andreu	Dte. Sant Andreu	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Ricard Nieves	Jordi Matas i Associats		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
Fomento de Construcciones y Contratas SA	Comercial Prous SA		
Data inici obres	Data inauguració		
Novembre 1997	15/05/1999		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Juan de Garay, 116-118 08027 Barcelona Tel. 93 256 29 48 b.barcelona.g@diba.cat www.bcn.cat/bibgarcilaso	700 m ² 2 plantes		
Descripció	Comparteix edifici amb l'Espai Jove Garcilaso i amb altres equipaments del districte. Porta el nom d'un dels escriptors en llengua castellana més reconeguts de la història, Garcilaso de la Vega (1503-1536).		

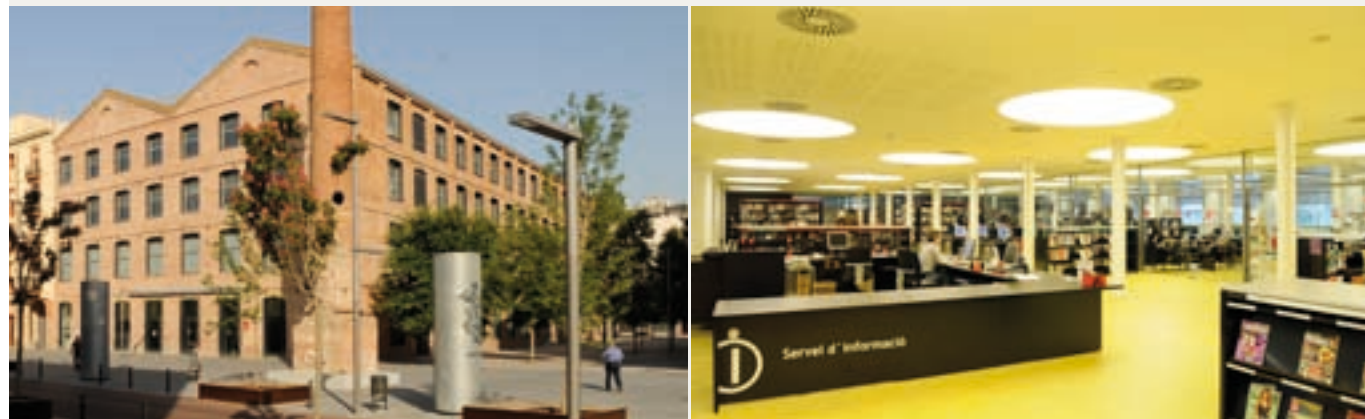
Nom			
Biblioteca Ignasi Iglésias – Can Fabra			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Districte	09 Sant Andreu	Dte. Sant Andreu	Nou equipament
Arquitecte			
Moisés Gallego, Tomàs Morató			
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
Nesco Entrecanales y Cubiertas SA		ST96; Industrias Gama; Comercial Prous	
Data inici obres		Data inauguració	
Setembre 2000		29/09/2002	
Adreça		Característiques de l'edifici	
Segre, 24-32 08030 Barcelona Tel. 93 360 05 50 b.barcelona.ii@diba.cat www.bcn.cat/bibcanfabra		3.000 m ² 3 plantes	
Descripció			
La biblioteca, que va obrir a la tardor del 1935, porta el nom d'Ignasi Iglésias en homenatge al poeta i dramaturg vinculat al modernisme i veí de Sant Andreu. Durant cinquanta-cinc anys va ocupar el segon pis de l'Ajuntament del districte, i el 1990 es va traslladar a l'edifici Josep Pallach. Al setembre del 2002 es va instal·lar a Can Fabra, l'edifici rehabilitat de l'antiga fàbrica de fils		<i>Fabra i Coats.</i> Aquest edifici és una de les naus que constitueixen el complex industrial fundat per Ferran Puig i Gibert el 1838.	

Nom			
Biblioteca La Sagrera – Marina Clotet			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	09 Sant Andreu	Dte. Sant Andreu	Nova biblioteca
Arquitecte			
Javier Sanz		Projecte gràfic/comunicació	
Empresa constructora		Empresa mobiliari	
Imaga Proyectos y Construcciones SA		MTC Office Solutions; Bibliotecas BCI SA	
Data inici obres		Data inauguració	
Novembre 2007		20/06/2009	
Adreça		Característiques de l'edifici	
Camp del ferro, 1-3 08027 Barcelona Tel. 93 340 86 75 b.barcelona.mc@diba.cat www.bcn.cat/biblasagrera		2.211 m ² 3 plantes	
Descripció			
Ocupa la planta baixa i el primer pis d'un edifici d'habitatges de nova construcció de protecció oficial de Camp del Ferro destinat a lloguer per a joves. La intervenció potencia la presència vertical de l'edifici existent en crear un sòcol continu que aboca l'equipament a la nova estació de la Sagrera i el seu parc, una zona en transformació urbanística. Porta el nom de Marina Clotet en		homenatge a una veïna que va destacar per la seva tasca cultural al barri, sobretot en el món coral.	

Nom			
Biblioteca Poblenou – Manuel Arranz			
Tipologia	Districte	Operador	Tipus d'actuació
Proximitat	10 Sant Martí	Dte. de Sant Martí	Nova biblioteca
Arquitecte	Projecte gràfic/comunicació		
Moisés Gallego – Tomàs Morató Arquitectes UT	Moisés Gallego – Tomàs Morató Arquitectes UT		
Empresa constructora	Empresa mobiliari		
F. Closa Alegret SA	Biblioteques BCI SA		
Data inici obres	Data inauguració		
Juliol 2006	10/05/2009		
Adreça	Característiques de l'edifici		
Joncar, 35 08005 Barcelona Tel. 93 485 66 22 b.barcelona.ma@diba.cat www.bcn.cat/bibpoblenou	1.510 m ² 2 plantes		
Descripció	Està situada a l'antiga fàbrica tèxtil de Can Saladrigas, molt a prop de la rambla del Poblenou. Porta el nom de Manuel Arranz, professor, historiador i arxiver que va ser membre fundador de l'Ateneu Popular La Flor de Maig i membre i president de l'Arxíu Històric del Poblenou. La biblioteca comparteix edifici amb el Centre d'Imatgeria Festiva de Sant Martí.		

APÈNDIX 2. QUADRE D'EVOLUCIÓ DELS INDICADORS 1998-2010

Serveis	1998	2001	2005	2010
Habitants de Barcelona	1.505.581	1.527.190	1.593.075	1.630.494
Total d'equipaments	18	25	29	36
Intervencions acumulades		9	17	28
Total de m ² per superfície	11.087	19.910	34.591	49.367
Mitjana de m ² per biblioteca	616	796	1.193	1.371
Total d'hores per setmana	592	955	1.254,50	1.566,5
Mitjana d'hores d'obertura per biblioteca	32,9	38,2	43,3	43,5
Total de col·lecció	434.780	713.828	1.182.087	1.919.285
Mitjana de documents per habitant	0,29	0,47	0,74	1,17
Inversió feta	1998	2001	2005	2010
Despesa corrent		7.055.068 €	15.544.089 €	25.462.842 €
Inversions (total acumulat)				103.000.000 €
Despesa total per habitant				26,8 €
Impacte del servei	1998	2001	2005	2010
Perones inscrites		192.204	442.258	810.367
% Població inscrita		12,6	27,8	49,7
Visites	1.362.840	2.327.815	4.421.266	5.982.936
Visites per habitant	0,9	1,5	2,8	3,6
Préstecs	759.658	1.409.596	3.713.484	4.439.460
Préstecs per habitant	0,5	0,9	2,3	2,7
Usos d'Internet		137.434	425.380	898.096
Assistents a activitats culturals	14.459	17.022	73.730	59.596
Mitjana d'assistents per activitat cultural	47	47	28	33

APÈNDIX 3. BIBLIOTEQUES DE BARCELONA EL 2020 PER DISTRICTES

Districte
Ciutat Vella

Actuacions 2011-2020
Trasllat de la Biblioteca Sant Pau – Santa Creu, que passa a tipologia de districte

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
Sant Pau – Santa Creu	Districte	Trasllat a un nou equipament	2015-2019
Francesca Bonnemaison	Proximitat		
Barceloneta – La Fraternitat	Proximitat		
Gòtic – Andreu Nin	Proximitat		

Tipus d'actuació

- Sense intervenció prevista
- Trasllat a un nou equipament

Districte
Eixample

Actuacions 2011-2020
Ampliació i adequació de la Biblioteca Joan Miró

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
Sagrada Família	Districte		
Esquerra de l'Eixample – Agustí Centelles	Proximitat		2011
Fort Pienc	Proximitat		
Joan Miró	Proximitat	Actuació de millora	2011-2015
Sant Antoni – Joan Oliver	Proximitat		
Sofia Barat	Proximitat		

Tipus d'actuació

- Sense intervenció prevista
- Actuacions de millora

Districte
Sants-Montjuïc

Actuacions 2011-2020
Nova biblioteca de proximitat a la zona de transformació urbana de la Marina del Prat Vermell
Nova biblioteca de districte a la zona de transformació urbana al barri de la Bordeta – Can Batlló
Adequació de la biblioteca Vapor Vell, que passa a tipologia de biblioteca de proximitat

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
La Bordeta – Can Batlló	Districte	Nova biblioteca	
Francesc Candel	Proximitat		
La Marina del Prat Vermell	Proximitat	Nova biblioteca	
Poble-sec – Francesc Boix	Proximitat		
Vapor Vell	Proximitat	Actuació de millora	

Tipus d'actuació
B Sense intervenció prevista
B Nova biblioteca
B Actuacions de millora

Districte
Les Corts

Actuacions 2011-2020
Iniciat durant el mandat 2007-2011, trasllat de la biblioteca Can Rosés a Les Corts – Vidre, de districte
La biblioteca Les Corts – Miquel Llongueras passa a tipologia de biblioteca de proximitat

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
Les Corts – Vidre	Districte	Trasllat a un nou equipament	2011-2015
Les Corts – Miquel Llongueras	Proximitat		

Tipus d'actuació
B Sense intervenció prevista
B Trasllat a un nou equipament

Districte
Sarrià – Sant Gervasi

Actuacions 2011-2020
Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca de districte Sant Gervasi – Joan Maragall
Nova biblioteca a Sarrià
Nova biblioteca a Sant Gervasi Sud

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
Sant Gervasi – Joan Maragall	Districte	Nova biblioteca	2011-2015
Sarrià	Proximitat	Nova biblioteca	2015-2019
Sant Gervasi Sud	Proximitat	Nova biblioteca	2015-2019
Clarà	Proximitat		
Collserola – Josep Miracle	Proximitat		

Tipus d'actuació
 Sense intervenció prevista
 Nova biblioteca

Districte
Gràcia

Actuacions 2011-2020
Nova biblioteca al Camp d'en Grassot

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
Jaume Fuster	Districte		
Camp d'en Grassot	Proximitat	Nova biblioteca	2015-2019
Vallcarca i els Penitents – M. A. Cot	Proximitat		2011
Vila de Gràcia	Proximitat		

Tipus d'actuació
 Sense intervenció prevista
 Nova biblioteca

Districte
Horta – Guinardó

Actuacions 2011-2020
Adequació de la biblioteca Guinardó – Mercè Rodoreda
Trasllat de la biblioteca Montbau – Albert Pérez Baró
En funció de la confirmació del creixement de la població a la zona de la Vall d’Hebron – La Clota, nova biblioteca

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d’actuació	Previsió de calendari
Guinardó – Mercè Rodoreda	Districte	Actuació de millora	2011-2015
El Carmel – Juan Marsé	Proximitat		
Horta – Can Mariner	Proximitat		
Montbau – Albert López Baró	Proximitat	Trasllat a un nou equipament	2015-2019
Vall d’Hebron – La Clota	Proximitat	Nova biblioteca	

Tipus d’actuació

- Sense intervenció prevista
- Trasllat a nou equipament
- Actuacions de millora
- En funció del creixement de la població

Districte
Nou Barris

Actuacions 2011-2020
Nova biblioteca de districte a la Prosperitat
Adequació de la biblioteca Nou Barris, que passa a tipologia de biblioteca de proximitat
Trasllat de la biblioteca Canyelles

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d’actuació	Previsió de calendari
Prosperitat	Districte	Nova biblioteca	2011-2015
Nou Barris	Proximitat	Actuació de millora	2011-2015
Canyelles	Proximitat	Trasllat a un nou equipament	2015-2019
Cotxeres Borbó	Proximitat		2011
Les Roquetes	Proximitat		
Zona Nord	Proximitat		

Tipus d’actuació

- Sense intervenció prevista
- Nova biblioteca
- Trasllat a nou equipament
- Actuacions de millora

Districte
Sant Andreu

Actuacions 2011-2020
Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca Antigues Casernes de Sant Andreu

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
Ignasi Iglésias – Can Fabra	Districte		
Antigues Casernes de Sant Andreu	Proximitat	Nova biblioteca	2011-2015
Bon Pastor	Proximitat		
La Sagrera – Marina Clotet	Proximitat		
Trinitat Vella – José Barbero	Proximitat		2011

Tipus d'actuació

- Sense intervenció prevista
- Nova biblioteca

Districte
Sant Martí

Actuacions 2011-2020
Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca Camp de l'Arpa – Alchemika
Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca El Clot – Glòries
Ampliació i adequació de la biblioteca Poblenou – Manuel Arranz
Trasllat de la biblioteca Ramon d'Alòs Moner
Trasllat de la biblioteca Sant Martí de Provençals, que passa a tipologia de biblioteca de districte
En funció de la confirmació del creixement de la població a la zona de Diagonal Mar, nova biblioteca

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia de biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió de calendari
Sant Martí de Provençals	Districte	Trasllat a un nou equipament	2015-2019
Camp de l'Arpa – Alchemika	Proximitat	Nova biblioteca	2011-2015
El Clot – Glòries	Proximitat	Nova biblioteca	2011-2015
Poblenou – Manuel Arranz	Proximitat	Actuació de millora	2011-2015
Ramon d'Alòs Moner	Proximitat	Trasllat a un nou equipament	2015-2019
Xavier Benguerel	Proximitat		
Diagonal Mar	Proximitat	Nova biblioteca	

Tipus d'actuació

- Sense intervenció prevista
- Nova biblioteca
- Trasllat a nou equipament
- Actuació de millora
- En funció del creixement de la població

BIBLIOGRAFIA

Recursos sobre planificació bibliotecària:

Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010. *Les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement.* Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, 1998.

Bailac, Assumpta; Muñoz, Mercè; Terma, Judit (2010).

Biblioteques de Barcelona: construïm el present mirant al futur. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 25 (desembre).
<http://www.ub.edu/bid/25/bailac1.htm>

Cano, Marta; Vilagrosa, Enric (1999). **Anàlisi del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010.** *Item: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 24 (gener-juny), p. 61-89.
<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/22537/22371>

Clari, Marta; Muñoz, Mercè (2005). **El Consorcio de Bibliotecas de Barcelona.** *El profesional de la información*, vol. 14, núm. 3, p. 208-215.

Finlàndia (2010). **Library Strategy 2010. Policy for access to knowledge and culture.**
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_98_kseng.pdf?lang=en

Huysmans, Frank; Hillebrink, Carlien (2008). **The future of the Dutch public library: ten years on.** *Netherlands Institute for Social Research.* The Hague.
<http://www.scp.nl/english/dsresource?objectid=21996&type=org>

Noruega (2009). **Library Reform 2014.**
http://www.abm-utvikling.no/publications/abm-publications/30_eng_web.pdf

Informació dels participants en les jornades *Els futurs de la biblioteca pública:*

Biblioteca d'Aarhus (Dinamarca)
www.aakb.dk/in-english

Biblioteca pública d'Almere (Països Baixos)
<http://www.bibliotheekalmere.nl>

Biblioteca de Birmingham (Anglaterra)
<http://www.birmingham.gov.uk/libraries>

Biblioteca de Delft (Països Baixos)
<http://dok.info>

Biblioteca de la Haia (Països Baixos)
http://www.bibliotheekdenhaag.nl/Frontpage_EN.aspx?language=english

Biblioteca pública d'Estocolm (Suècia)
<http://www.biblioteket.stockholm.se>

Biblioteca d'Hèlsinki (Finlàndia)
<http://www.lib.hel.fi/en-GB/>

Biblioteca 10 d'Hèlsinki (Library 10) (Finlàndia)
<http://www.lib.hel.fi/en-GB/kirjasto10/>

Biblioteca de Hjørring (Dinamarca)
<http://www.bibliotekerne.hjoerring.dk>

Biblioteca Pública de Nova York (Estats Units)
<http://www.nypl.org/>

Agència de la lectura. HeadSpace, The Reading Agency (Anglaterra)

<http://www.readingagency.org.uk/young/headspace>
Danish Agency for Libraries and Media (Dinamarca)
<http://www.bibliotekogmedier.dk>

DOK The Danish Library Association (Dinamarca)
<http://www.dbf.dk/Default.aspx?ID=4126>

Bloc de *Dosdoce* (Espanya)
<http://www.comunicacion-cultural.com/>

Bloc *Los futuros del libro* (Espanya)
<http://futurosdelibro.com>

Recursos sobre la realitat social i els hàbits culturals:

Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. (2010) Informe Estadístic *La població estrangera a Barcelona.*
http://www.bcn.cat/novaciudadania/pdf/ca/estudis/presentacio_dades_poblacio_estrangera_gener_2010_ca.pdf

Fundación Telefónica. (2009) *La sociedad de la información en España 2009.*
<http://e-libros.fundacion.telefonica.com/sie09/>

(2008) Enquesta semestral sobre sistemes d'informació i atenció a BCN (ESSIAB). Presentació de resultats
<http://www.bcn.cat/catala/omnibus/informe.pdf>

Informes sobre hàbits de lectura a Espanya: Centro de Documentación del Libro, la Lectura y las Letras. Ministerio de Cultura.
<http://www.mcu.es/libro/MC/CentroDoc/Informes/HabitosLectura.html>

Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil. (2010) *Hàbits de lectura dels infants i joves de Catalunya. Principals conclusions i recomanacions.*
<http://www.clijcat.cat/consell/catala/documentacio.php>

BIBLIOTEQUES
DE BARCELONA
10 ANYS +

NOUS

REPTES,

NOVES

OPORTUNITATS

Biblioteques de Barcelona